ପାଥ୍ରା

ଲେଖକ—ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶ ଏମ୍. ଏ.

ଜୟପୁର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମଦେବ ବର୍ମାଙ୍କ

ଅନୁକୂଲ୍ୟରେ

ବାଲେଶ୍ୱର ନିଉ ଉତ୍କଳ ପ୍ରେସ ଦ୍ୱାରା

ପ୍ରକାଶିତ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

୧୯୪୮

ମୂଲ୍ୟ—ଠ୦୯ ଅଣା ବାରଅଣା ମାତ୍ର

କୃତଜ୍ଞତା

ସାହିତ୍ୟରସିକ ରାଜକବି ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମଦେବ ବର୍ମା 'ବାଗ୍ମୀ' ପ୍ରୁଫ୍ ଦେଖିବା ଲାଗି ମୋର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା କରିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତ କାବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଲାଗି ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଗ୍ରାହକତା ଲାଗି ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଅଛି ।

ଲେଖକ

ବର୍ଷଣ-ମୁଖର ଶ୍ରାବଣ ସକାଳ; ଧୂମଳ ବଉଦର ତନ୍ଦ୍ରା ଲାଗିଛି ପର୍ବତର ନେତ୍ରପ୍ରାନ୍ତରେ। ନବୀ ଷୋଡ଼ଶୀ ସୁନ୍ଦରୀ ପରି ରୂପଯୌବନରେ ସ୍ଫୀତା। ତାହାର କଣ୍ଠରେ ମେଘମଲ୍ଲାର, ଭେକର ଶଙ୍ଖମହୁରୀ ଶବ୍ଦରେ ବର୍ଷାର ଉତ୍ସବ। ସମୀରର ହିଲ୍ଲୋଳେ ହିଲ୍ଲୋଳେ ଆସିଛି ପ୍ରକୃତିର ସ୍ନେହମୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ। ତାହା ପ୍ରଚାର କରି ଯାଉଛନ୍ତି ସାମ୍ୱାଦିକଦଳ—ବଲାକା। ଅଭିନନ୍ଦନ ଲାଗି ପାର୍ବତୀୟ ପଥେ ପଥେ ତୋଳା ହେଉଛି ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ତୋରଣ। ଏଣିକବେଳେ ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ମୋର ଯାତ୍ରାମଙ୍ଗଳ ଶଙ୍ଖ ବାଜିଉଠିଲା। ଅନନ୍ତର ସୁବର୍ଣ୍ଣରଙ୍ଗରେ ପୃଥିବୀ ହୋଇଛି ରଙ୍ଗୀନ—ହୃଦୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କେଉଁ ବିଶ୍ୱରୂପସୀର 'ରୂପଶ୍ରୀ'ରେ—ସତ୍ୟଶିବ ସୁନ୍ଦରର ଡାକ ଭାଳିଦେଇଛି ରକ୍ତେ ରକ୍ତେ ଖାପାଳି। ହୃଦୟ ପାଗଳ ପରି ଉଡ଼ିଯିବାକୁ ଚାହେଁ ପାହାଡ଼ରୁ ଅରଣ୍ୟ, ଅରଣ୍ୟରୁ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ମେଘାବୃତ ଆକାଶରୁ ଇନ୍ଦ୍ରଧନ୍ୱାଙ୍କିତ ଜଳପ୍ରପାତ।

ବାଗ୍ରା ଜୟପୁରଠାରୁ ୩ ମାଇଲ ଦୂରରେ; ପ୍ରକୃତି ଲମ୍ବାଇଦେଇଛି ପର୍ବତର କୁଞ୍ଚିତ କବରୀ; ଶୃଙ୍ଗେ ଶୃଙ୍ଗେ ବଉଦର ବପ୍ରକ୍ରୀଡ଼ା; ପାହାଡ଼ୀ ନଦୀର କଳନାଦରେ ଅରଣ୍ୟାନୀ ମୁଖରିତା। ପରଜା ଓ ଗାଦ୍‌ବା ଯୁବକ ଯୁବତୀ ମୁଷଳ ବର୍ଷାଧାରରେ ବି ଲାଗିଛନ୍ତି କଠୋର କାମରେ। ପିଠିରେ ପିଲା ବାନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡରେ ତଲାବ ଦେଇ ବିଲ ବାହୁଛନ୍ତି ମୂଲିଆଣୀ। କେହି୨ ପାହାଡ଼ରେ କନ୍ଦାକରବା ଖୋଳି ବୁଲୁଛନ୍ତି। ନିବିଡ଼ ଅରଣ୍ୟ ଓ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ପର୍ବତମାଳା ମଧ୍ୟରେ ପରଜା ଜାତିର ଜୀବନ ବହିଚାଲିଛି ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ପାହାଡ଼ୀ ଝର ପରି। ପାହାଡ଼ ଉପରେ ହୋଇଛି 'ପୋଡୁ' ଚାଷ; ପାହାଡ଼ କଟାହୋଇ ହୋଇଛି ବିଲ।

ଏ ପରଜାର ଗାଁ—ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଛୋଟ କୁଡ଼ିଆ—ନ ନଇଁଲେ ଘରେ ପଶିପାରିବ ନାହିଁ; ଘର ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥରେ ଗାତ, ପିଣ୍ଡା ନାହିଁ ଭିତରେ କିଛି ମାଣ୍ଡିଆ, ହାଣ୍ଡିଆ ଓ କିଛି କନାକନିର ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ବାଡ଼ିରେ ମକା ଚଅଁର ଉଡ଼ଉଛି—ଜହ୍ନି କାକୁଡ଼ି ଫୁଲ ଫୁଟିଛି । ବାଗ୍ରା ଝରଣାରୁ ବର୍ଷାରେ ଝନ୍ତ ପାଣିମୁଣ୍ଡେଇ ଆସୁଛନ୍ତି କେତେକ ପରଜା ରୂପସୀ । ପରଜାଯାକ ବରଗଛତଳେ ଆଜି ଏକ ଭୋଜି କରୁଛନ୍ତି । ୪ ଦିନ ତଳେ ବାଗ୍ରା ଝିଅର ଉପରେ କନ୍ଧା ଖୋଳୁ ଇଣକୁ ଟାଣିନେଇଗଲା ବାଘ । ବାଘର ଡୁମ୍ବା (ଭୂତ)କୁ ଲୋକଙ୍କର ଭାରି ଭୟ ! ଯେଉଁ ମଣିଷକୁ ବାଘ ଖାଇଛି ତାର ଭୂତ ପରଜାକୁ ଡରାଏ । ଅଲଦୂରରେ ଦେଖିଲି ଦିଶାରି ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି କଳା ପୋତୁଛି ; ତାକୁ ଡେଇଁ ବାଘ ଡୁମ୍ବା ଆସି ପାରିବ ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ବାଘ ଖାଇଛି ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଇଛି ଭୋଜି ।

ପରଜାମାନେ ଅତି ଦରିଦ୍ର, ଅଶିକ୍ଷିତ । କୁମୁଟି ମହାଜନମାନେ ଏଇ ସରଳ ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଶୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି । କେତେକ ସାମାଜିକ କୁପ୍ରଥା ସେମାନଙ୍କ ଅଧୋଗତି ନିମିତ୍ତ ଦାୟୀ । ବାହାଘରେ ବରବାଲା କନ୍ୟାବାଲାକୁ ପଣଦିଏ ; ଏକକାଳୀନ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଦେବା ଏକ ଦରିଦ୍ର ପରଜା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପାର । ତେଣୁ ସାହୁକାରଠାରୁ କରଜ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । 'ଗୁତି' ଖଟି ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ହୁଏ ତଥାପି କରଜ ଛୁଟେ ନାହିଁ ।

ପରଜାପଲ୍ଲୀଠାରୁ ବାଗ୍ରା ତାକେବାଟ । ଗାଁର ନାୟକ, ଦିଶାରି ଓ ଆଉ କେତେକ ପରଜା ବାଗ୍ରା ଦେଖାଇବା ଲାଗି ଆମ ସଙ୍ଗରେ ଆସିଲେ । ଏଇ ସମୟରେ ଭାସି ଆସିଲା

"ବାଗରା ଜରୁଛି ଜୀବୁଜିବା ପାଣି
ଟୁବ୍କା ମାରି ଖେଳୁଛି ମାଛୁଡ଼ି ମୁରଣି
କାକଡ଼ା ଉମୁରଣି ।"

ଏ ପରଜା ରୂପସୀର ସଙ୍ଗୀତ । ସ୍ୱର ଲହରୀରେ ବାଗ୍ରା ଉପତ୍ୟକା ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ିଲା ।

ଝିପ୍ସୁ ଝିପ୍ସୁ ବରଷୁଥାଏ ମେଘ ; ପଢ଼ୁଥିଲି ବାହ୍ୟରେ ; ବର୍ଷାଧୌତ ତରୁଲତାର ଶ୍ୟାମଳଶ୍ରୀରେ ମନ ଲାଖିଗଲା । ଦୃଶ୍ୟପଟେ ଅରଣ୍ୟ-ସଙ୍କୁଳ ପର୍ବତ, କେଉଁଠି ଉନ୍ନତ, କେଉଁଠି ଅନତ—ତେଉତେଉଆ ଶୃଙ୍ଗ ନୀଳ ମେଘ ସହିତ ମିଶିଯାଇଛି । ନୃତ୍ୟରତ ଦ୍ରୁମରାଜିର ହିଲ୍ଲୋଳମୟ ମର୍ମର-ଧ୍ୱନି ଉପତ୍ୟକାରେ କୋଲ୍ଲବ ନଦୀ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ବାହ୍ୟ ପ୍ରପାତ । ଝର୍ଣ୍ଣୋଟି ସ୍ୱଳ୍ପସ୍ରୋତ ପ୍ରବଳତର ହୋଇଛି ଶ୍ରାବଣର ପ୍ରେମାଶ୍ରୁରେ, ଏକତ୍ର ହୋଇ ପାହାଡ଼ୀ ସମତଳରେ କୋରଡ଼ ଧାର କାଟି ବହିଯାଉଛି ଶ୍ୟାମଳ ଦୂର୍ବାଦଳକୁ । କେତେ ତୋଫାନ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛି ସେ ପ୍ଲାବନରେ ! କେତେ ବିପ୍ଳବର ଭୈରବଭେରୀ ବାଜିଉଠୁଛି ତାର ହୁଙ୍କାର ନାଦରେ ! ପ୍ରକୃତିର ସେ ଅପରୂପ ଲୀଳା ଦେଖି ସ୍ତବ୍ଧ ବିସ୍ମୟରେ କ୍ଷଣେ କାଳ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲି । ହୃଦୟ ହଜିଗଲା ଅନନ୍ତ ଶ୍ୟାମଳତାରେ । କିଛି ସମୟରେ ନିଜକୁ ଖୋଜି ପାଇଲି ଖଣ୍ଡେ ମସୃଣ ଶିଳା ଉପରେ । ବାହ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟର ମାଦକତା କଟିଯାଇ ଆଖିଆଗରେ ଭାସିଗଲା **ଅସହ୍ୟଚିତ୍ର !**

ବନ୍ୟାଞ୍ଚଳରେ ଭାସମାନ ପ୍ରାଣୀ, ପରଜା ଜାତିର ରକ୍ତଶୋଷକ ସାହୁକାରଦଳ, ଉତ୍କଳର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅତୀତ ଓ ହାହାମୟ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଗଡ଼ଜାତର ଅନ୍ଧାରିଶାସନ, ନୂଆଖାଲି, ମାଟିଆବୁରୁଜ, ଲାହୋର, ଦିଲ୍ଲି ବିହାର ଓ କାଶ୍ମୀରର ରକ୍ତନଦୀ ସନ୍ତରଣ, ଅଟମ ଆଗ୍ନେୟଗିରି ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ !

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନଦୀ ପର୍ବତ ଡେଇଁ ଧାଇଁଗଲା ମନ ପୀଡ଼ିତ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ନିକଟକୁ ବିପ୍ଳବର ଭେରୀ ବଜାଇ; ଯୁଦ୍ଧୋନ୍ମୁଖୀ ଜନତା ନିକଟକୁ ଶାନ୍ତି, ମୈତ୍ରୀ ସତ୍ୟ ଓ ବିଶ୍ୱଐକ୍ୟର ବୀଣା ବାଇ ।

ଗଡ଼ଜାତ ଅନ୍ଧାରି ଶାସନ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାହା ଲେଖାଯାଇଛି, ତାହା କେବଳ ରାଜସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତାରେ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ।

ଯାଉଥିଲି ବାହ୍ୟର ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଆନନ୍ଦଲାଭ କରିବାକୁ, ଫେରି ଆସିଲି ହୃଦୟରେ ଦୁଃସହ ବେଦନା, ନୟନରେ ଶତ ଅଶ୍ରୁର ବାହ୍ୟା !

ତା ୧୫।୮।୪୮
ବାଲେଶ୍ୱର }

ଦୁଃଖବାଦୀ—

ଭେଦର ପାହାଡ ଭଙ୍ଗି କରେ ଯେ ଧୂଳି
ଦେଶ ଲଗି ଅଗେ ବରଇ ବଇସୀ ଗୁଳି
ମଣିଷ ଜାତିକି ହୃଦ ଭରି ଭଲ ପାଏ
ଲୁହଭରା ଅଖି 'ବାପୁ' ଅଗେ ମୋ ତାର ବନ୍ଦନା ଗାଏ ।

ବାତ୍ୟା

୧

ଆଜ ଝପର ଝପର ଝଡ଼ିଅ ବରଷା ବନ୍ଧ ଶୀତୁଳିଆ ପାଗ
କା'ର ପଦ୍ମତୋଳାରେ ଫଣା ତୋଳେ କରେ ଚମକ ବିଜୁଳି ନାଗ !
ଲତା ପତରେ ପତରେ ଶୃଙ୍ଗ ବଜାଏ ଝପ ଝପ ଝୋପା ପାଣି
କାହିଁ ମେଘୁଆ କୁହୁଡ଼ ଭିତରେ କୁହୁଡ଼ ଜାଳଇ ବିଜୁଳି ଠାଣି ।
କାହିଁ ଗଇଲ ଲଜ୍ଜା ଲୁଚଏ ବାଦଲ କଟିର ବସନ ହୋଇ
ଧଳା ବଉଦ କଶଇ ଶଇଲେ ସତେ କି ସଉଧ ଦେଉଳ କେ ଥୋଇ !
ଗିରି ବାଦଲ ମୁକୁଟେ ବିଜୁଳି ଉକୁଟେ ଝଟକେ ରତନ ତୋଷ
ମେଘ ତୁଙ୍ଗ ତୁଙ୍ଗ ଶଇଳ ଉପରେ କାହିଁ ହୋଇଯାଏ ତୋଳା ।
ଯାଏ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି କେତେ ମେଘର ବାମ୍ପ ପାହାଡ଼ୁ ପାହାଡ଼େ କାହିଁ
କେବେ କୁଣ୍ଡା ଝାଡ଼ଇ କେବେ ଫରଫର ଅସର ଅସଇ ଧାଇଁ ।
କେବେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ଦାନ୍ତ ବଉଦ ଦନ୍ତା ଖୋଳଇ ଚସ
କେବେ ମେଘ ଫାଙ୍କରୁ ଝରଝର ପଡ଼େ କ୍ଷୀରଧାର ପରି ଖରା ।
କେବେ ଝର୍ଝର କେବେ ମର୍ମ୍ମର କେବେ ଘର୍ଘର ମେଘ ରଡ଼ି
କେବେ ଜଳଉଠେ ଶଙ୍ଖ ପରବତ ଅଗେ ଘୋର ଚଡ଼ଚଡ଼ି ପଡ଼ି ।
ଝରେ ଝର ଜଞ୍ଜିର ମଣି ମଞ୍ଜୀର ବାଜେ ଝିଙ୍କାରି ସ୍ୱନେ
କେବେ ଡାହୁକର ସ୍ୱର ଜୁଆର ତୋଳଇ ଜନମ ନିବିଡ଼ ବନେ ।
କେବେ ଭେକେ ଶିଖାଏ ଝେ ଶଙ୍ଖ ମହୁରି ମର୍ଦ୍ଦଳ ଭେରି ତାନ
କଏ ବନ ମୁଖେ ଭରି ଘନ ନିଃଶ୍ୱାସେ ମୃଦୁ ମର୍ମ୍ମର ଗାନ ।
ଗିରି ନିବିଡ଼ କାନନ କୁଞ୍ଜେ ଦେଖଇ ସବୁଜ କୁମାରୀ ଲୀଳା
ଝରେ ବାତ୍ୟା ପ୍ରପାତ ଦୁର୍ମ୍ମଦ ପଦେ ମନ୍ଥି କଠୋର ଶିଳା ।

ଅଗ୍ର ଶୁଆପଖୀ ପର ବୁଥର ଲହରୀ ଖେଳଇ ସବୁଜ ଖେତେ
ଚସ୍ ଖୋଜ ଖୋଜ ଝସ୍ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ପସ୍ ତୋସ୍ ବଗ କେତେ ।
ଚଷା ଲଙ୍ଗଳ ମାରେ ଠାକଲ ଫୁଠାଇ ମୁଣ୍ଡେ ଡଲୁର ତାର
ଝୂଟେଲ୍ ଷିଅଳ ପଡର ତଲସ୍ ପିଠିରେ ନ ଭେଦଇ ଦେଦ୍ଧେ ଜାଢ଼ ।
କାଉ କହ ସଉ ସଉ ବେଉଷଣ ବଲେ ଖୋଜ ବୁଲୁଥାଏ କାଠ
ବଢ଼ୁ ପଖୀ ମେଲ ଦ୍ଧେଭୁ ଦଶୁଥାଏ ବଲ ପିଦ୍ଧଲ୍ଲ ପର ଛୁଠ ।
କାହିଁ ମଇଡଲେ ଧାନ ଶୋଇ ଶୋଇ ପଢ଼େ ଶୀରର ଲହରୀ ଛୁଟେ
ବୁଥ ସବୁଜେ ସବୁଜେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଫେଣର ପଦୁଅଁ ଫୁଟେ ।
ନୁଥ କାଶର ଚଅଁରେ ହସିଉଠେ ହଜ୍ ଗୀତ ଗାଢ଼ୁଥାଏ ଗୃପୀ
କାଏ ପରଙ୍ଗ କଶୋର ଡୁଙ୍ଗୁଡୁଙ୍ଗା ଦୂର ଓଗରବାସୀ ।
ବଲ କାବୁଅ କବ କେ ଶାଦ୍ବା ଯୁବକ ପକାଏ ଅଛତ୍ ତଳ
କିଏ ଲୁଏଁ ଧାନ ନଇଁ ଅଣ୍ଟା ଭିଜଇ ବେଳା ଯାଉଥାଏ ଗଡ଼ ।
କିଏ ହଜୁଆ ପକାଏ ଖେଜୁଆ ବଲରେ କଳା ବୁଲଅଁସେ ଧାନ
ଆଖି ପଢ଼ପିବ କୋଳ ବଲ ମଝିରେ କେ ଥାପିଅଛୁ ହନୁମାନ ।
କଳା କନାର ଅସୁର ଛୁଡ଼ା କରଛୁ କେ ମୃଗ ଡରାଇବା ପାଇଁ
ଖେତେ ପୋତଅଛୁ କିଏ ନଗି ଦେଖି ଧାନ ଦଢ଼ପିବ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ।
ଛୁଟା କାହୁଅ ପାଣିର ଟଡା ଚଇତନ କରଅଛୁ କେଉଁ ଗୃପୀ
ଚସ୍ ଦନା କଉଧୁନ ଓଦା କରଅଛୁ ଖୋଦା ଅଭଶାପ-ସୃଷ୍ଟି ।
ଯାଚି ପାଣି ହୋଇଯାଏ ପଚ୍ଛିମା ପବନେ ପଢାଏ ପତର ପାଗେ
କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖର କଥା ପଢ଼ ଅଦ୍ଧା ପ୍ରାଣ ଉଶ୍ବାସ ଲାଗେ ।

ପାଦ   କେଉଁବର୍ଷ ଧରଣେ ପାଣି ଖାଇ ଖାଇ ଛେଡ଼ା ଦଶୁଥାଏ ହାତ
ଅଛି   ବ୍ୟସ୍ତ କରଇ ଗଣଗଣ ମାଛି ପଡ଼ନ୍ତ କାମୁଡ଼ା ଘାତ ।
କେନା   କେତେବର୍ଷ ଧରଇ ପାଦ ଧୂଇ କା'ର ବାଲିକଣ୍ଡା ସେ ଖାଇ
କଏ   ନରମ ବୟସୀ ସରମ ଲାଗିଛି ନୟନେ ପାରେନା ଚାହିଁ ।
କା'ର   ବୟସ ପରଶେ ଖୋଷିହୁଏ ଡୋଳା ଅଖିକୋଣେ ଅଫେ ଅଫେ
କଏ   ଯଉବନ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶିବା ଲାଗି ବାଟ ଅଛି ଅଢ଼ ଧାପେ ।
ତାର   ବୁକୁରୁ ପଦୁଅଁ କଢ଼ି ଉଠେ ଶବ୍ଦନା କଲେ ଯେତେ ମନା
ହାୟୁ   ଯୁବତୀର ଏଇ ଲଜ୍ଜିନା ଦେଖି ଫାଟିପଡ଼େ ମୂରୁଧନା ।
କଏ   ଯଉବନ ଅଢ଼ କଇଶୋର ବେଳ ନାଅରେ ଦେଇଛି ପାଦ
ଯେଣେ   ଚାହିଁ ଦିଏ ତେଣେ ବୁଣିଦିଏ ଖାଲି ଜୋଛନାର ପରସାଦ ।
କଏଁ   ପିଠିରେ ବାନ୍ଧି ପିଲା ପୁଣି ଧରି ଛ'ମାସ ପିଲା ପେଟେ
ବାଛେ   ବଲ ଅଭାଗିନୀ କଏ ସହେ ନାରୀ ଲଜ୍ଜିନା ସତେ ଏତେ ?
କଏ   ଖଣ୍ଡଭରେ ଖୋଲେ କନ୍ଧା କରବା ତୋଳଇ କଏ କା ଶାଗ
ଏଇ   ଜୀବନର ରଙ୍ଗେ କଏ କେତେ ଭାଙ୍ଗେ ଟାଣିନେଇଯାଏ ବାଘ ।
କଏ   କଙ୍କାଳମୟୀ ବୟସ ଦେଇଛି ମେରୁଦଣ୍ଡ ତା ମୋଡ଼ି
ଅଖି   ଲୁଚିଛି କୋରଡ଼େ ଭରୁ ନଥାଇଁ ଝାସେ ଦେହଣା ଯାଇଛି ପୋଡ଼ି
ପେଟ   ଷଢ଼ଳେ ଖଟଇ ଉଠେ ବାଣଧଇଁ ବାଏ କାଳ ଓବଓବ
ଶେଷ   ନାଗରୀ ଉଳେକ ବିଶ୍ରାମ ହାୟୁ ନାହିଁ ପାଏ ଶ୍ରମଜୀବୀ ।
ପିଏ   ଖୋଜଇ ମରଣ ଭଜଇ ମରଣ ମରଣ ଠକଇ ତାରେ
କାହଁ   ବୁହାଇ ଲୁହର ଜୁଆର ସେ କାଳ ମନମଣେ ଚାଲି ମାରେ ।

ଏ ଯେ   ପରଜାର ଗାଆଁ ଦରଛୁଆଁ ହୋଇ ପାଣିଗଲେ ଗଳଗଳ
ନୂଆଁ   ଗୃଳ ତଳେ କାଳ ସୁଅ ବହେ କେଉଁ ଯୁଗୁଁ ଏଇ ମଣିଷର ।
ଘର   ଦେଖଇ ସୁରୁପ ବୁଅ ମେଲ ତଳେ କାରଣ ମୂରୁଜ ହସେ
ତହିଁ   ମାଣ୍ଡିଆ ପେଜ ହାଣ୍ଡିଆ ବିନା ନାହିଁ ବଞ୍ଚି ହେଲେ ଲେଶେ ।
ଖାଇ   ଭଦ୍ରା ଭରନ୍ତି ପିଠଲ ଟାକୁ ଲଦା ମଦ ଯେ ପିଇ
ଘୋର   ବନ ପର୍ବତେ ମାଟିର ମଣିଷ ରହିଛରେ ଅଜ ଜୀଇଁ ।

ପୋଡ଼ କଣ୍ଟବୁଦା ତାଡ଼ ପାହାଡ଼ କାଟଇ ବଳ ମାଳଭୂମି ପରେ
ତାର ହାଡ଼ରୁ ମାଂସ ଫୁଲା ଫୁଲା ହୋଇ ଝାଳରେ ତରଳ ଝରେ ।
ଝଞ୍ଜ ଅଗ୍ନି ଲହୁ ବୁନ୍ଦୁ ଲହୁରେ ଫୁଟାଏ ପାଷାଣେ ସବୁଜ ହାସ
କେବେ କରେ ଗହାଣିଆ ମାଟିଆ ଧାହାଡ଼ତାଡ଼ ତାଡ଼ ‘ପୋଡୁ’ ଗୃପ ।
ଦେବେ ଓଗରୁ କାଟି କାଠ ବୋର୍ଝ ବନ୍ଧେ ସହରବଜାରେ ନେଇ
ଲଭ ଡୁମ୍ବାରେ ଭରି ମାଣ୍ଡିଆପେଜ କଉସୁନା ବେଳେ ସେଇ ।
ଝୁଲେ ଟାଙ୍ଗିଆ ତାର କାନ୍ଧରେ ଦେହେ କେତେ ପରକାର ଚିତା
ଗଳେ ପୋହଳା କାଇଁଚ କଣ୍ଟିର ମାଳା ନାଲି ଫୁଲଦିଆ ଫିତା ।
ହେଲେ କ୍ଳାନ୍ତ ପଥେ ସେ ଡୁଙ୍ଗୁଡୁଙ୍ଗା ଧରି ଗାଏ ତାର ଗାନ
“ସେଇ ଧନ୍ୟ ଜଗତେ ଅମରଣ ଦରେ ଯେହୁ ପ୍ରେମ ମଧୁ ପାନ ।
ନୂଆ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ ସଜ ଫୁଲବେଣିକୀ କେ ଭେଟିଲା ବାଘା ଘାଟେ
ସୁନା ସଉବନ ଏବେ ଲୁଅଁ ଶ୍ରୀ ଚୁଇଁଚ ଚଇତ ପରବ ନାଟେ ।
ମନ ଲାଖିଗଲା ଛନ ଛନ ନୟନାର ଲାଲ ଗୁଲୁଗୁଲୁ ଓଠେ
ମଧୁ ଟୁବୁଟୁବୁ ହୋଇ ଝରିପଡ଼ୁଥିଲା ଗୀତ ପଦେ ପଦେ ଛୁଟେ ।
ବେନି ମନ ମିଳିଗଲା ବେନି ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଗଲା କାହିଁ
ଛର ବାଘା ଝୁରିଲା ରକ୍ତ ପଦର ଅଳତା ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ ।”

କରେ ପରଜା କରଜ ବାପ୍ପଣ ଲାଗି ଗୁଡି ଖଟି ଝଡ଼େ ବଳ
ଯାଏ ଶୁଝି ଶୁଝି ଝଡ଼ ବୟସ ଛାଡ଼େନା ଶୁଧ ତେବେ କରଜର ।
ଯାଉ ଦିଏ ସାହୁକାର କରଜ ଗରଜ ଥାଉ ବା ନ ଥାଉ କଳେ
ଛର ଯମ ସେ ଲୁମୁଟି ଫାଶ ପାତିଥାଏ ପଡ଼ିଲେ ଶିକାର ଗିଳେ ।

ଏଥି ପୁଞ୍ଜିପତିର ଶୋଷଣ କଷଣ ସୃଷ୍ଟି ପରଜା ପାଇଁ
ସୁଙ୍କେ ମକଦମା ତାର ନାମରେ କଟେଇଛି କସ ସିଏ ଜାଣେନାହିଁ ।
ନାହିଁ ଜାଣି କଉଡ଼ିଏ ସଦରବାଲାଙ୍କ ସେଗୀର ପାଚନ ପଥି
ଦୀନ ଭଗ୍ୟବିଧାତା ସଭ୍ୟ ମଣିଷ ସୁଙ୍କେ ତାର ଦୁରୁଗତି ।
ତହିଁ ଭକ୍ଷକ ଧରେ ରକ୍ଷକ ରୂପ ଶୋଷକ ତୋଷକ ବେଶ
ତହିଁ ଗରିବର ବାପ ମାଆ ବାନା ଟେକି କାଳକୂଟ କରେ ଶେଷ ।

ତହିଁ ଚୋଟିଆପା ଜାତ ପ୍ରୀତ ନାମ ଧରେ ମାରିବା ଗଣ୍ଠି ବନ୍ଧ
ତହିଁ ଭକ୍ତର ନାମେ ହିତ ଚଳେ ଗୁଣୀ ରହିବା ନୀରବ ଛନ୍ଦ ।
ତହିଁ କଲେ ପ୍ରତିବାଦ ହାଜତ ଦୁଆର ଖୋଲିଯାଏ ଆପେ ଆପେ
ତହିଁ ଦର୍ଶନବାଦ ଦୁଃଖୀ ତୁମେ ରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଅଭିଶାପେ ।
ତହିଁ ସଙ୍ଗୀତ ନାମେ କ୍ରନ୍ଦନ ଖେଳ ନୃତ୍ୟ ମଦୁଆ ଗତ
ତହିଁ ମଶାଣିର ଲହ ଉସାଣିକ କହେ ଶାନ୍ତ ସାଧୁର ମତ ।
ତହିଁ ବଗୁର ନାମରେ ଅତ୍ୟାଚାରର ଦୁଆରେ ଦୁଆରେ ପୂଜା
ତହିଁ ଶତ୍ରୁର ଦାମ ଧମକ ଚମକ ଦାର୍ଶ ଡରଜ ଶୁଷ୍ଠା ।
ତହିଁ ଚରଣ ଲେହନ ଜୀବନ ସାଧୁତା ହେବା ଖଣ୍ଡର ଦାସ
ତହିଁ ହୀନ ଅଧମତା ଦେଖାଇବା ତଳେ ଦେହେ ପରିଶ୍ରମ ହ୍ରାସ ।
ତହିଁ ଅଭିବ ଚଳଇ ସରଳତା ନାମେ ଭୂଷଣ ସଭ୍ୟ ନାମ
ତହିଁ ଛରଣ ଶତ୍ରୁ ମରଣ ମୁକ୍ତ ସାଧୁ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ।
ତହିଁ ଲୋଭର ମୋହର ବିବାଦ ଲାଗିଛି ନରପତି ପଦ ପାଇଁ
ତହିଁ ପ୍ରତିକାର ନାମ ଅରଣ୍ୟେ ବସି କାନ୍ଦିବା ଅରେ ହାଇ ।
ତହିଁ ନାସ୍ତିକର ମନ ଘନ ଅନ୍ଧାର କଳଙ୍କ ଲାଗିଛି ନିତ
କହେ ଦୁଃଖ ବଢ଼ ମୁଁ ଅଭିବ ବଡ଼ ମୁଁ ସ୍ୱଜନ୍ତ କରଇ ହିତ ।
ତହିଁ ଲୁଣ୍ଠି ଚଳଇ ଉପକାର ନାମେ ଲୁଣ୍ଠିନା ପରସାଦ
ତହିଁ ମଣିଷର କ୍ରୋଧେ ପରଜା ମଣଇ ଭାଗ୍ୟର ପରମାଦ ।
ତହିଁ ଛବିମାନ ଦେଲେ କଟିଯାଏ ପାପ ଦାଦବୁଢ଼ା ବେଦ ତଳେ
ତହିଁ ବାତର ତୃଷ୍ଣା ଭକ୍ତ ଦୂର କରେ ଦଶାର ମନ୍ତ୍ର ବଳେ ।
ତହିଁ ସମାଜର ହିତ ମାଟିର ମଣିଷେ କରନ୍ତି ଅଳସ କ୍ଲୀବ
ତହିଁ ଅନ୍ଧାରେ ବୁଲୁ ଗୁହାର ଶୁଣାଏ ନବୁପାନ୍ତୁ ବଣଜୀବ ।

ଆଜି ବର୍ଷା ଆସିଛି ପରଜାପଲ୍ଲୀ ଦାଣ୍ଡେ ବହଇ ଝର
ମଜା ଜହ୍ନି କାକୁଡ଼ି କଖାରୁ ପଡରେ ଟପ ଟପ ଟପ ସ୍ୱର ।

ଓଦା ଦମକା ପବନେ ସମ ସମ ସ୍ୱନେ ଚହଲେ ମଭୁଜ ଛିଦ୍ରା
ଥରେ ଦାଶି ଥରେ ଚଲୁ ମେଘ ବରଷଣେ ଲୁଚିଯାଏ ପାଗ ଚିହ୍ନ ।

ଧଉ ମୁଣ୍ଡେ ମାଠିଆ କାଖରେ ମାଠିଆ ଚବ ଚବ ଚବ ପାଣି
ଚଳେ ପରଜା ରୂପସୀ ଫୁଲ୍ ପଡ଼େ ଖସି ଶୁଭେ ଠୁମୁ ଠୁମୁ ବାଣୀ ॥
ଢଳ ମେଘ ଫାଙ୍କରୁ ଝରିପଡ଼ିଲା ସେ ସଞ୍ଜପାଣିଆ ଖରା
ସୁନା କଞ୍ଚ ଫୁଟିଲା ପାହାଡ଼େ ପାହାଡ଼େ ଉଲ୍ଲସିଉଠିଲା ଧରା ।
ଶ୍ୟାମ ଧାନ ଖେତେ ଖେତେ ଗାଲିଚ୍ଚ ବିଛାଇଦେଲେ କେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ?
ଭରା ପରଜାପଲ୍ଲୀ ଡାଆଣିଆ ଖରା ସାଗରେ ଉଠିଲା ଭାସି ।
ଓଦା ଗଛେ ଗଛେ ଫୁଟିଗଲା ମାଳେ ମାଳେ ଧଳା ନୀଳ ମଣି ମୋତି
ପାଣି ଝୋପି ଝୋପି ହୋଇ ବୁଢ଼ିଅଣୀଜାଲେ ଖେଳିଲା କିରଣ ଜ୍ୟୋତି
ଭିଜି ଗଲା କି ସହସା ପ୍ରକୃତି ରୂପସୀ ତନ୍ଦ୍ରା ସଞ୍ଜ କରେ
ନବ ଜୀବନ ଖେଳିଲା ପାହାଡ଼େ ପାହାଡ଼େ ବନେ ଗ୍ରାମେ ଘରେ
ଘରେ ॥

ଝୁମ୍ପୁ ଝୁମ୍ପୁ ବରଷାରେ ପଡ଼ିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ସୁନ୍ଦର ଛବି
ଆଖି ପଲକେ ବରଷା ବିଜୁଳି ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଓ ଅସ୍ତ ରବି ।
ଗିରି ସୁନାର ମିନାର ବୃକ୍ଷ ଜ୍ୟୋତିର ଖିଲଣ ବୁଲିଲା ତହିଁ
ଲତା ପତରେ ପତ୍ରରେ ଦୋହଲିଲା ଧୀରେ ରତନ ବଟୀର ଛାଇ ॥
ବାଜେ ଡୁଙ୍ଗୁଡୁଙ୍ଗା ପରଜାର ଗ୍ରାମେ 'ସବୁଜ' ନାଚଇ ମୁଦେ
ଧାଏଁ ବାଘ୍ରା ପ୍ରପାତ ଶଭ୍ରଳ ଛଇଳ ଦରବାରଯୁର ଛନ୍ଦେ ।
ନାହିଁ ପରଜାର ଲାଗି ଜୀବନର ବାନ୍ଧ ବାରୁଣୀ ନୟନ କଣେ
ଝୁହେଁ ହାହାମୟୁ ଡୋଳେ ସଞ୍ଜ ରଙ୍ଗେ ପରଜା ବିଷାଦ ମନେ ॥

ହ୍ରଦ   ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଝରଯାଏ କ୍ଷଣେ ବାଗ୍ମୀ ପ୍ରପାତ ଧାରେ
ଖାଲ   ଗୀତ ହୋଇ ନାଚି ନାଚି ଧାଇଁଯାଏ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ପାରେ ।।
କେବେ   ବୁଦ୍‌ବୁଦ ହୋଇ ଭଉଁରୀ ଖେଳଇ ସ୍ରୋତର ଚଉଁରୀ ଜଳେ
କେବେ   ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ଅପରୂପ ରୂପେ ଦପଦପ ହୋଇ ଝଲେ ।
କେବେ   ସ୍ରୋତ ଫୁଲ ସାଥେ ଖେଳି ଖେଳି ଚଳେ କଳକଳ ଗୀତ ଗାଇ,
ଜଳ—   ଜୀବ ସଙ୍ଗତେ କରେ ବନ୍ଧୁତା ଭେଦାଭେଦ ଭୁଲିଯାଇ ।
କେବେ   ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଏ ଗୃଡକର ଦଳେ କେବେ ବଳାକାର ମାଳେ
କେବେ   ଶୀତ ରୂପେ ହ୍ରଦ ଭସେ ଧରି ସାର ରୂପ ଅମୃତଧାରେ ।
ଗିରି   କାନନର କବି କର୍ଣ୍ଣେ ବସି ହୃଦୟ ଦେଉଛି ଖୋଲି
ନିଜ   ଭାବନା କି ନିଜେ ସ୍ୱବଶେ ହୋଇ ଆହ୍ଲାଦେ ଯାଏ ବୋଲି ।
କାହିଁ   ଶଇଳ ରଙ୍ଗେ ସଲିଳ ନୃତ୍ୟ ନାଟକର ଅଭିନୟ
ମେଘ— ଯବନିକା ତଳେ ନାଚେ କାନନକା ଶ୍ୟାମଳ ଚରଣ ଚୟ ।।
ଗିରି   ଦର୍ଶକ ଦଳ ବାଗ୍ମୀର କଳ ସଙ୍ଗୀତ ଲାଗି ସତେ
ତେର   ନବପଲ୍ଲବ ଶ୍ରବଣ ଗାରଦେ ଅଧୀନ କି ହୁଏ ପ୍ରତେ ?
ହ୍ରଦ   ଖୁଡ଼ିଦେଲ ସେଇ ନାଟକ କବିତା ସଙ୍ଗୀତ କଳ ସ୍ୱରେ
ସେ ଯେ ମିଶିଗଲା କ୍ଷଣେ ସାନ୍ଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ହୃଦୟ ଜଳେ ।

×   ×   ×   ×

ତହିଁ   ଫେରି ନରେଶର ମୂର୍ତ୍ତିମତୀ କି କୁହେଳିକା ମାୟାବିନୀ ?
ଶିବା   ଦର୍ପଣ ଉଆଁସ ରଜନୀ ଅସିତ ନିଖିଳ କାଳିମା କିଣି ?

ଏ ଯେ ପରଜା ରୂପସୀ ମଧୁର ରୂପଶ୍ରୀ ବିକଶି ହସଇ ବନେ
ସତେ ଫୁଟିଉଠେ ଏ ତରୁତଳ ଭାର ଇଆରିଆ ଯଉବନେ ।
ଦେଶ କଳା ବାହା ତାର ବଳାହେଲ ପରି ଝୁରିଝୁରି ପଡ଼େ ଶୀର
ତାର ଅଧର ହାସରେ ସରସ ରୂପରେ କୋମଳାଇ ବନଗିର ।
କଅ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଗୁହାହୋଇ କଳା ବାଙ୍କ ଜୁଡ଼ାର ଛଇ
ଅଖି ଛଟକେ ଛଟକେ ବିଜୁଳି ଝଟକେ ଅଟକେ ଚକିତା ମହୀ ।
ଗୁରୁ ମୁଖର କି ଭାରୁ ପୁଷ୍ଟ ହୋଇବ ଅଳକ ଖେଳନ ଛଳେ
ସତେ ତୁଳିଏ କି ତୂଳୀ ରସିକ ମଉଳ କାମଦେବ ହୃଦୁହନେ ?
ନବ ଯଉବନ ସ୍ମିତ ମଧୁର ଅଧରୁ ରକ୍ତିମା ଉଡ଼ିଯାଇ
ନବ କିସଳୟ ଛଳେ ତରୁଲତା ଡାଳେ କେତେ ଝୁଲିବୁଛି କାହିଁ !
କଳା କପାଳେ ଖେଳଇ ସ୍ୱାଧୀନ ଜୋଛନା ଅମରମୋହନୀ ଟିକା
ଭାଳେ ଫୁଲର କୋଳକ ଯୁବକ ହୃଦୟ ଦମ୍ଭ ଅନଳ ଶିଖା ।
ଲଜ୍ଜା ତୁଳୁ ବସନରୁ ଖସି ହସିଉଠେ ନାରୀ ଗଉରବ ଝଲ
ଅଡ଼ା ଛଳରୁ ଅଳପ ଚାହାଣି ଖେଳଇ ନବୀନ କମଳ କଳି ।

ଗୁରୁ କେଶପାଶ ହେଉ ଲୁଣ୍ଠିତ ଶେଷମାଳେ କେ ମାରିବ ତୁଳୀ
ଅବା କଣୋଗୁଏ ଧବ୍ ଲୋଗାଣିର ଚପଳ ନୟନ ତୁଳି ।
ଏ ଯେ ସ୍ୱଭାବ ସରଳ ଶ୍ରମ ସଭରଳ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜୀବନ ଝର
ଏ ଯେ ନବ ଶରଦର ଶିଉଳିଫୁଲର ପହିଲି ଶିଶିର ଝଳ ।
ଏ ଯେ ନବ ପଲ୍ଲବ ଛୁଇଁନାହିଁ ଦୃଷ୍ଟି ପହିଲି କିରଣ ରେଖା
ତାର ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଟଳିତ ତୁଳୀରେ ନବ ଯଉବନ ଲେଖା ।
ଯେଉଁ ତରୁତଳେ ଛୁଡ଼ା ସେହି ତରୁଫୁଲ ପରି ଫୁଟିଉଠେ ମୁଖ
ଯହିଁ ଗୃଳସାଏ ତହିଁ ଡାଲିସାଏ ଖାଲି ଅମୃତମୟ ସୁଖ ।
ଯାହା ଗୃହ୍ଣେ ବାଳା ତ୍ୟାଗରସେ ମାଣ୍ଡି ଦେଇ ବୋଳିଦିଏ ଶୋଭା ସୁଧା
ଲତା ପରଶେ ହରଷେ ହଜାଇ ହୃଦୟଁ ଲଙ୍କେ ଯୁଗର କ୍ଷୁଧା ।
ଢଳେ ପକ୍ଷିନାହିଁ ଘୋର ସଂସାର ମଳି ଅକ୍ଷତ ଯଉବନେ
ସବୁ ଛିନ ଛିନ ହୋଇ ହରିଣନୟନା ବୁଲଇ ବନରୁ ବନେ ।

ଦୋଳା ପଲ୍ଲବେ ଲବଙ୍ଗର ଲଭେ ଝୁଲ ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁ ସମ
କଳ କଳ ଯଉବନ ତଳେ ଡଳଡଳ ଝଳିଲ ତାର ମନ ।
ହୃଦେ ପଶିନାହିଁ ପ୍ରେମ ଦରବିକଶିତ ଅଧରେ କରଇ କ୍ରୀଡ଼ା ।
ସଞ୍ଜ ସଜଳ କମଳ ପରାଗ ରେ.ଞ୍ଜିତ ବଦନେ ଅଳପ ବ୍ରୀଡ଼ା ।
ସେଇ ଭରା ଯଉବନେ ପଶିବାକୁ କଲେ ଦୁଃଖ ପାଇନି ବାଟ
ଶୋଭା ନୂଆ କଣ ଏବେ ପସରା ମେଲ୍ଲଇ ଜମାଇ କରଚି ହାଟ ।
ସେଇ ବାଳା ଯଉବନେ ପଦ୍ମମୁଣ୍ଡିତା ଲଭିଲା ବର୍ଣ୍ଣା ଢଳ
ତାର ଅଙ୍ଗ ସୁଷମା ଚଳ ଚଳ ହୋଇ ନୂପୁରେ ଭରିଲା ତାଳ ।
ତାର ଆଖି ଇଙ୍ଗିତେ ଆକାଶ ଅବନୀ କହିଲା ତଢ଼ିତମସ୍ତୁ
ମେଘ ଭ୍ରୂଲତାର ତତ୍ତ୍ୱ ଝରେ ଅଙ୍କାହେ ଅସର ଅଶ୍ରୁ ତସ୍ତୁ ।
ତାରି କୋମଳ ଅଳକେ କଳାପୀର ସ୍ୱପ୍ନ ବାନ୍ଧିଲା ନିବିଡ଼ ବନେ
ମୃଦୁ ପୁଲକେ ପଲକେ ଝାପଟଣ କେତେ ଫୁଟିଲା ପ୍ରକୃତି ମନେ ।
କହେ ଛୁଡା ଥରେ ମୋର ସବୁଜଅଞ୍ଚଳା ସବୁଜ କାନନ ବାଳା ?
ଅବା ନବ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଶୀଳା ବର୍ଷା ଅପିଚ ବକ୍ଷେ ବଳାକାମାଳା !
କ୍ଷଣେ ବାଗ୍ମା ସଲିଳେ କମଳ ଫୁଟିଲା ସେ ଅମଳ ବଦନେ ହସି
ସତେ କୃଷ୍ଣ ସୁଷମା ନୀଳ ଆକାଶର ଅଧିଦେବୀ ଅବା ଖସି ।
ତୃଷା ତରଳ ଅତୁଳ କଲ୍ଲୋଳ ଅବା ଶୋଷିଯାଏ ଶୋଭା ସୁଧା
କ୍ଷୁଣ୍ଣ ଫୁଟିଗଲା ହସି ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଯଉବନ କଣ୍ଠ ମୁଦା ।
ପଶି ବାଗ୍ମା ଜୀବନେ ଶୋଭାରାଣୀ ଝଟକେ ତୋଳିଲା ଆଦର ଢେଉ
ସତେ ଧ୍ରୁବେ ହେଲା ମତେ ବାଗ୍ମା ଝରେକ ଯଉବନକଥା ଦେଇଁ !
ଏବେ ବହ୍ନିରୂପ କରି ବାଗ୍ମା ହୃଦୟେ ହୋଇଲା କୁମାରୀମନ୍ତ୍ରୀ
କଏ ବାଗ୍ମା କଏସେ କୁମାରୀ ନ ବାଟ ବାତୁଳ ହୋଇଲା ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ବେଣୀ ହୃଦ କମ୍ପାକଣ୍ଠେ ପ୍ରାଣ ମିଶାମିଶି ହସାହସି ସୁଖେ ଖେଳ
ଧରି ବେଣୀକୁ ଅଧରେ ବର୍ଷାରଜନୀ ହସି କରଥିଲା କୋଳ ।
ଫୁଲ ବଢ଼ିମି ସବୁଜ ରୂପସୀ ହେଲା ସେ ହୃଦ କଲ୍ୟାଣ ଭରି
ଦାଗ ଢଗେ ଲୁଣ୍ଠିଦେଲେ ସୁଷମାର ସୁଧା ବେଣୀ ବନ ସନ୍ଧ୍ୟାଶ୍ରୀ ।
ସେଇ ସୁଷମାସାଗରେ ମଜ୍ଜି ଉ ମନ ଝଗଡେ ହେଲା ଗୁହଁ
ନାଚେ ବାଗ୍ମା ଭ୍ରୂପାତ ସବୁଜ କନ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ ସେଇ ନାହିଁ !

ମେଘ   ପଛେ ମେଘ ମେଘ ବନ୍ୟା ଜଳର ଉଦ୍‌ବେଗ ଯେନ ଧାଏଁ
ଆଜ   ପୂଜେନା ମାଳତୀ ଫୁଲେ ବା ଝରଣା ଜଳେ ମୁଁ ଯକ୍ଷ ପ୍ରାୟେ ।
ପ୍ରିୟା   ପାଶେ ସନ୍ଦେଶ ଦେବାଲାଗି ଲେଶ ବଳେ ନାହିଁ ମୋର ମନ
ନୂଆ   ମେଘ ଦେଖି କାମ ଭୟେ ଶଙ୍କିତ ନୁହେଁ ଢଳେ ଯଉବନ ।
କଳା   ମେଘ ଗଳେ ଦେଖି ବଳାକା ମାଳ, ଚାଷ ନାହିଁ ମୋ ଥରେ
ଡାକେ   ନାହିଁ 'ଶିବ' 'ଶିବ' ବସି ଗିରିମୂଳେ ପଞ୍ଚବାଣର ଡରେ ।
ଦେଖି   ବଉଦ କଳ୍ପକ୍ରୀଡ଼ା ସେ ଜାଗଇ କେତେ ଭାବ ଅଳ ମନେ
ବସ   କରୁଥିବ ବସି କୁଣ୍ଠକ ରମଣୀ ସୁଦୂର ପଲ୍ଲୀ କଣେ ।
ଏବେ   ଉପୂନା ଧାନ କେ ଉଗୁଳୁଥିବ କ ପଢ଼ନାହିଁ ବୋଲ ଖସ ?
ନଈ   ଧୋଇନେଲା ବଲ ବୋଲ କ ଲୁହେ ଗୋ ବୁଢ଼ଥିବ ଅଖି ତସ ।
ପିଲା   ଭାତ ମାଗୁଥିବେ ଲୁହ ଡାଳ ମାଆ ବ୍ରଗି ଦେଉଥିବ ମାଡ
ବଏ   ଅନାବନା ଶାଗେ ମିଶ ଉଥିବ ଗୋ ଭଙ୍ଗି ନଳତା ବାଡ ।
କାହିଁ   ନଅଁ କର ଦାଉ ବାଧିବଣି ସାଉ ଧାନ ଯେ ଦେବଣି ଷାକ
ଯେନ   ଅଖା କ ଟୋକେଇ ଫେରୁଥିବ କେହି ପେଠ ଯାଉଥିବ ଲଖି ।
ଦର   ଖୁଆମସ କା ବୃକ୍ଷ ଗଡୁଥିବ ଗଲ୍ ଗଲ୍ ହୋଇ ପାଣି
ରୋଗୀ   ଓଦା ହୋଇ ତହିଁ ଶୁଖିଲା କଣ୍ଠେ ମାଗୁଥିବ ଫୁଟଅଣି ।
ନଈ   ପାଣି ଲାଗିଲାଣି କାନ୍ଥମୂଳକୁ ଅଡଡା ଯେ ଛୁଡ଼ପଡେ
ଆହା   ଢେଲା ଛେଚଦେଲା ରୋଗୀର ମୁଣ୍ଡ କେହି ନାହି ଏବେ ଘରେ ।
ଆହା   ମେଘ ବରଷିଲା ବଜ୍ରାଳ ମାଇଲା ଦକ୍ଷ ସେ ଅଇଲା ମାଡ଼
ଯୋର   ଅନ୍ଧାରେ ଖାଇ ନଈସୁଅ କାହିଁ ଗାଆଁ ଫିଙ୍ଗିଲା ତ.ଢ଼ ।

ସ୍ମୃଲେ ବପି କଏ ଆହ୍ବା ଡାକଇ ବକଲେ ରଯାକର ହେ ଭଇ
ଗଛ ଡାଳ ଧରି କଏ ଡାକେ ହରି ହରି ସାହ୍ବା ଭରସା କେ ନାହିଁ ।
କୋଡ଼— ପୋଷ୍ଟ ପୁଅ କୋଳେ, ଭସେ ନାରୀ ଶବ ଗୃହିଁ ସହେନାହିଁ ଆଖି
ଏସେ ନୂଆ ଯଉବନ ଗଜା ମାରୁଥିଲା ବୁକୁରେ ଲହୁଣୀ ମାଖି ।
ଏବେ ପିଠି ହୋଇ ଗଛେ ମୁଣ୍ଡ ଫାଟିଚ ପରାଣ ଯାଇଛି ଛାଡ଼ି
ଏବେ ଚମ୍ପକଗୋରୀ ଆସିଥିଲା ଶାଶୁ ଘରକୁ ପହିଲ ପାଳି ।
ଏବେ ଗୃହାଳୀର ଗୃହ ଦୁଷ୍କାମି ହସ ନୟନକୁ ଜଭ ନାଇଁ
ଏବେ ବାଳକା କୋମଳ ସ୍ବରେ କରୁଥିଲା କଗୀଳ ହୃଦୟ ବାଇ ।
ଏବେ ସାନ୍ତସ ପୁଅ ଅହ୍ବା ଅହ୍ବା କାନ୍ଦିଗଲ ପରଉପକାରୀ
ସରି ଅଧେ ଡାକଦେଲେ ବପଦେ ବକଲେ ଧାଇଁ ଆସ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ।
ଏବେ ବାସଘର ବୋହୂ ଦୁଃଖୀ ଗରିବ ବାପ ମାଅ ଠାରୁ ବଳି
ସେଇ ହାଡରୁ ମୁଠିଏ ଭକ ପାଇଥିଲେ ଦାନସାଗ ଯାଏ ଚଳି ।
ଏବେ ମାଗୁଣିଅ ମାଅ ଠଣୁକାଠୁଣିଙ୍କ ଜାଣିଥିଲା କେତେ କଥା
ପାଣି ମନ୍ତ୍ରର ଅବା ଝାଡ଼ଫୁଙ୍କ ଦେଇ ହରୁଥିଲା ରୋଗ ବ୍ୟଥା ।
ଅହ୍ବା ଏସେ ଛନଦେଇ ମାତୃଣୀ କଥାରେ କଲଠର ଯାଏ ହାର
ଏସେ ପାତଲା ଗାମୁଛା ସିନ୍ଦୂରକଲ ରସିକ ବର୍ଙ୍କି ମାଳୀ ।
ଏସେ ଗାଯୂକ ଅଗଣି ଏ ବାୟୁକମଣି ହାତେ ଫୁଟୁଥିଲା ଖଇ
ସୁଧା ଗ୍ରାମଯାତ୍ରାର ମୋହୁଥିଲା ଯା'ର ଏକଇ ଛଟକ ଛାଇ ।
ଏସେ କି କରୁଣ ଛବି ପଲ୍ଲୀର ଜବ ଭସଇ ଚଲକା ଜଳେ
ଅହ୍ବା ପ୍ରତଭାର କଳ ମଉଳଗଲା ସେ ସୁଯୋଗ ଅଭାବ ଫଳେ ।
ଏସେ ପାଲଠା ସିଂହ ରଡ଼କ ଯାହାର ଡରୁଥିଲେ କେତେ ଲୋକେ
ଏସେ ସାହୁକାର ପୁଅ ମରଯାଉଥିଲେ ପାଣି ଦଏନାହିଁ ଢୋକେ ।
ଦେଇ କରଜ କୋରଣେ କୋରନେଇଥିଲା ଗାଆଁର ଗରିବ ଗୃହୀ
ଗୃହୀ ବଜାରେ ସଅଁ କଏ ଭୋଗକଲା ସୁଏ ଗଲା ଅହ୍ବା ଭସି ।
ଏକେ ଶାମ ମକଦମ ହାତୁଲୋ କଥା ବୁକୁରେ ଖୋଳଇ ଗାତ
ଗଢ଼ ସାହୁଠାରୁ ବଳି କରଜେ ହିସାବ କରଇ ବଦାଢ଼ ଦାଢ଼ ।
ଷ୍ଟିପ ଚାଣ୍ଡ ନଅଇ ଧମକାଇ କହି ଭଳ କରଇ ମନ
ସେ ସେ ବାଡ଼ ଗୋବେ ଜମି ରଖିନାହିଁ କା'ର ଲୋଡ଼େ ଖାଲି ଧନ-ଧନ ।

ସଡ଼ ସଢ଼ଇ ମାଟିରେ ମାରଇ ଛାଟରେ ଥଣ୍ଡା ଶାଗୁଣା ଆସି
ଅନ୍ଧା ସୂଅ ମୁହେଁ ପଡ଼ ପଲ୍ଲୀ ପ୍ରତିଭା ଯ◀ କଏ କାହିଁ ଭସି ।
ଅଜ ବଜ୍ରଲ ଛାଟକେ ଛାଟକେ ଝାଟକେ ନଇବଢ଼ ଦ୍ୱାଠଦ୍ୱାଠା
ଘୋର ବିଷାଦ ନାଗର ବଳାଏ ବାଗର ଘୋଟି ଅସେ ଘନଘଟା ।
ଝରେ ଗରଜି ବାଗର ନୟନରୁ ବେନ ଧାର ମୋ ପଡ଼ଇ ଝରି
ସେଇ ଲୋତକ ମୂଳରେ ଫୁଟିଉଠେ ଗାଥା ଦୁଃଖ ମଳିନ ଝଳି ।
କେତେ ଲହର ବାତ୍ରା ଦୁଃଖ କରୁଣ ପାହାଡ଼ରୁ ଥିବ ତେଇଁ
କେତେ ମହତ ମନର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁକ ଲୁଚି ଯାଇଥିବ ଚେଇଁ ।
ସେଇ ବାତ୍ରା ଦେଖିବ ସେଇ ସ୍ୱରେ ମୋର ମିଶାଇ ଦେବ ଗୋ ବାଣୀ
ସେଇ ଲୋତକେ ମିଶାଇ ଦେବ ମୋ ରକତ କଲିଜା ଭିତର ହାଣି ।

ଉଜା   ଉଜାଣରେ ବାଦଲ ରଣଭେରୀ ଢୋ଼ର ଜାଗିଉଠୁ ବୀରଛାତି
ଦେଉ   ଘଡ଼ଘଡ଼ି ରଡ଼ ବୀରରବେ ଭଉ ଖଣ୍ଡାଇତର ଛାତି ।
ଘୋର   ବଜ୍ରିଲ ଚମକ ନଗୃଉ ବଷ ଜାତିଗତ ଗଉରବେ
ଆଜ   ଝଂଝିକାର ରଥେ ଝଂପତ୍ର ପ୍ରଗତି ପଥେ ମହା ବଇବେ ।
କେତେ   ପଠାଣ ମୁସଲମାନ ମରହଟ୍ଟା ଅତ୍ୟାଗ୍ନିରର ସୁଅ
ଏଇ   ଦେଶେ ବହୁଅଛି ଶୁଖିନାହିଁ ଏବେ ଉତ୍କଳମାତା ଲୁହ ।
ଶେଷ   ବ୍ରିଟିସ ଶାସନ ଶୋଷି ନେଇଅଛି ମୋ ଜାତି ଅସ୍ଥି ରସ
ଦାନ   ଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀବୁର ପଲଖ ରହିଛି ସବୁଯାଇଅଛି ଶସ ।
ବଜା   ବଜାରେ ବାଗସ୍ କୁପ୍ତ ନାଗସ୍ ସୁପ୍ତ ଜାତି ମୋ ଜାଗୁ
ଆଜ   କରମେ କରମେ ବୀର ଧରମର ସ୍ୱପ୍ନ ପରଶ ଲାଗୁ ।
ଦେଉ   ଫିଙ୍ଗି ଜୀବନ ଗଉରବ ଧନ ଚିରପଦେ ବୀରସମ
ସ୍ୱତେ   ସେ ଲାଗି କି ଯଶ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁରେ ଦିଶୁ ଏତେ ମନୋରମ ?
ଶୋର   ଦୁର୍ଦ୍ଦିନେ ଆଜ ମୋ ଜାତି ଜୀବନେ ସେଇ ଭାବ ଦେ ଭର
ଦେଶ   ହୃଦୟେ ହୃଦୟେ ଉଚ୍ଚ ଆଶାର ମଶାଲ ଉଠୁରେ ଜଳି ।
ଯର୍ହି   ରହୁ ଉତ୍କଳୀ ଜାତି ଲାଗି ବଳି ଦେଉ ପ୍ରାଣ ଏକାତରେ
ଜାଗୁ   ମହାଜାତୀୟତା ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଲୁଚୁ ଅନ୍ଧାର ତଳେ ।
ଫୁଟୁ   କଳା ଦର୍ଶନେ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନେ ମୋ ଜାତିର ମହାପ୍ରାଣ
ମିଶୁ   ବିଶ୍ୱ ହୃଦୟୁ ସଙ୍ଗୀତ ଧାରେ ମୋ ଜାତି ଜୁଆର ତାନ ।
ବଜା   ବଜାରେ ବାଗସ୍ ରକ୍ତ ନାଗସ୍ ବାଜିଥିଲା ଯାହା ଦିନେ
ଦୂର   ହୋଇଯିବ ଭୟେ କାଞ୍ଚୀରାଜାର ଲାଞ୍ଛନା ଅପମାନେ ।

ଅଛି କେତେ ଯେ କାହିଁ ମୋ ଜାତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବନ୍ଦୀ ରହିଛି ସଙ୍ଗେ
ହୀନା ଛିନ୍ନମସ୍ତା ରକ୍ତର ଧାର ବନ୍ଦୀ କରେ ମତେ ।
ଆଜି ସ୍ୱାଧୀନ ଝଞ୍ଜା ମହାଭୈରବ ଶଙ୍ଖ ଉଠୁଛି ବାଜି
ଜାଗୁ ଯୁଗଯୁଗର ଏ ଅତ୍ୟାଗୃହିତ ଜାତି ବୀରବେଶ ସାଜି ।

ଦେଖେ ଆସିଚୁ ବର୍ଷା ଦେଖିଚୁ କେତେ ରେ ମୋ ଜାତି ସଇନ ସଙ୍ଗେ
କାହିଁ ଲକ୍ଷେ ଘୋଡ଼ାରେ ମହାହିମଣିରେ ବୀର ଗଜପତି ରାଜା ?
କାହିଁ ରଣ ପନ୍ଥୀ ଅର ଶିଳ୍ପକଳାର ସେ ଲୀଳାବିଳାସ କାହିଁ ?
ଅନ୍ୟା ଚିଲ୍କାର କୂଳେ ସାଧବାଣୀ ବଧୂ ହୁଳହୁଳି ଶୁଭୁନାହିଁ !
କାହିଁ ମହତ ଉଦାର ଧର୍ମ୍ମ ଜୁଆର ବିବିଧ କର୍ମ୍ମ ଲୀଳା
ଅନ୍ୟା କାହା ଅଭିଶାପେ କେଉଁ ମହାପାପେ ଜାତି ଅକର୍ମ୍ମ ଶିଳା !
ସେଇ ଜାତି ମୋ ବଙ୍ଗେ ବଙ୍ଗାଳ ହାୟ ଅଙ୍ଗେ ନାହିଁ ତା ବଳ
ଦେଶର କାରଖାନା ଧୂମେ ଉଡ଼ିଯାଏ ବୀର ସଂଗ୍ରାମ କଉଶଳ !
ବୋଧ କୋଇଲ୍ମ ମଇଲା କଳାଦେହେଁ ତାର ନଗେଣ୍ଡଇ ନଳାପାଣି
ହିର ପଡ଼ିଛି ଆସାମ ଚା ଉଦ୍ୟାନେ ଜାତି ଯଉବନ ଠାଣି ।
ଘୋର କରମା ପଙ୍କେ ଅବସ୍ଥା ଅଙ୍କେ ଜାତି ଚଳେ ଚଳେ ମରେ
ଅନ୍ୟା ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ଏ ଜାତିଟୀ ପ୍ରାଣ ଗୋ ବଞ୍ଚିଗଲୁ ଝରେ !
ମେଘ ଦେଖା ଦେଖା ଥରେ ଫାଇଲ ଘନହୁଲ ଶୁଣା ଶୁଣା ରଡ଼ ଥରେ
ବୀର- ପଣ ଲୁଚିଛିରେ ରକତେ ରକତେ ଜାଇଁ ଉଠିବ ସେ ଖରେ ।
ଦ୍ୱୈମ କୂପେ କୂପେ ହସିଉଠିବ ପ୍ରତିଭା ସ୍ୱାଧୀନ ଅରୁଣ ଦେଖି
ଅଛି ସୁନା ଅକ୍ଷରେ ଗତ ଗୌରବ ବିଜୁଳି ଗୋ ଦେ ଲେଖି ।
କେତେ ଆସିଚୁ ବର୍ଷା ଆସିବୁ କେତେ ରେ ବାଗ୍ମୀର ଉପକୂଳେ
ଯେନ ଯା ପ୍ରଗତିର ଗୀତ ସନ୍ଦେଶ ଦ କୋଟି ହୃଦୟ ପୁରେ ।
କେତେ ଆସିଚୁ ବର୍ଷା ଆସିବୁ କେତେ ରେ ନଥିବ ମୁଁ ଧରାଧାମେ
ଚିର ଦାସ୍ତା କୂଳର ତୂରୀ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣାଇବୁ କାନେ କାନେ ।
ପରେ ମହାପାପ ଜାତି ନ ସହୁରେ ଘୃଣା ଲାଞ୍ଛନା ଅପମାନ
କେତେ ଆସିଚୁ ଆସିବୁ ଦଳେ ଦଳେ ଦଳିବୁ ଜାତିଙ୍କୁ ମନ୍ଦ ଘାନ ।

କେତେ ଆସିଚ୍ଛ ବର୍ଷା ଯଉବନ ପୁରେ ପୀରତ ଅର୍ଘ୍ୟ ନେଇ
କେତେ ଯୁବତୀ ମରମୁଁ ସରମ ନାଶିଚ୍ଛ ନରମ ପରଶ ଦେଇ ।
କେତେ କଇଶୋର କାଳ ହସି ଉଠେ ସତେ ତୋ ବକ୍ଷ ଅଗିଠାରେ
କଏ ବଉଳଇ କଏ ମଉଳଇ କଏ ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ଛନ୍ଦେ ।
ପୋଛି ନାଶି ଲଲାଟର ପୀରତବିନ୍ଦୁ ଶୋକର ସିନ୍ଧୁ ବାହିଁ
ଦେଇ- ଅନ୍ଧ ଉଛୁଳାଇ ଜଗତର ଗୀତ ଗାରସ ଅଧରେ ଗାଇ ।
କାହିଁ ଘୁଣ୍ଟି ଦେଇଚ୍ଛ କିଶୋର କିଶୋରୀ ହୃଦୟ ମଦିର ମନେ
କାହିଁ ବନ୍ୟାର ଧାରେ ଭସାଇଦେଏ କେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଣୟ ଧନେ ।
କାହିଁ ତୂର୍ଯ୍ୟ ବଜାଇ ମହାଶୌର୍ଯ୍ୟର ଦେଖାଉ ଚମକ ଠାଣି
କାହିଁ ଦାସର ଧମନୀ ନୃତ୍ୟ କରଇ ଶୁଣି ତୋ ସ୍ୱାଧୀନ ବାଣୀ ।
କେତେ ଯୁଗେ କେତେ କାଳେ କେତେ କେତେ ରୂପେ ଦେଖୁ କେତେ
କେତେ ଛନ୍ଦେ.

ଆଜି ସ୍ୱପ୍ନବନୀ ଗୋ ବର୍ଷା ହରଷେ ନୃତ୍ୟ କର ମୋ ମନେ ।
ତପ ଲେଖଣୀର ବଳ ଘୋର ବଜ୍ରର ଗୁଞ୍ଜ ସେ ପ୍ରପାତ ସମ
ନାଶୁ ଅତ୍ୟାଚାରର ଅଟ୍ଟାଳୀ ମଣିମଣ୍ଡିତ ମନୋରମ ।
ଯହିଁ ଘୋର ଅନ୍ଧାର ତହିଁ ଦିବାକର ଚନ୍ଦ୍ର ଉଠୁ ହେ ଜାଗି
ଯହିଁ ନିସ୍ୱଣ ବୁଦ୍ବୁଦ ଜାଗୁ ହେ ଦଦ୍ବୁଦ ସ୍ପନ୍ଦିତ ପଟଳ ଲାଗି ।
ଯହିଁ ସ୍ୱରୁ ହାହାକାର ଶୌର୍ଯ୍ୟକୁ ଆର ବୁହାଇ ଦେଉ ମୋ ଲେଖା
ହୀନ ବନ୍ଧନ ଦୀନ କ୍ରନ୍ଦନ ଯହିଁ ବିପ୍ଳବ ପଥ ଦେଖା ।
ଜାଳି ଦେ ଜାଳାନଳ ଲେଖଣୀରେ ମୋର ଯହିଁ ଦେଖୁ ଅନାଗ୍ରହ
କର ସତ୍ୟଶିବର ପୂଜାରୀ ନ ସହେ ଅନାଗ୍ରହ ଅବଗ୍ରହ ।
କେତେ ଆସିଚ୍ଛ ବର୍ଷା କେତେ ଆସିବୁରେ ଧରୁ ଯୌବନ ପଥେ
ହୁଙ୍କାର ଢାଳ ଧାରେ ଧାରେ ପ୍ରଗ୍ରହ ମୋ ବାଣୀ ଧର ବିପ୍ଳବୀ ମନ୍ତ୍ରେ ।

ଅଛି ଆସିଥିବୁ ମେଘ ପନ୍ଥିଆର ଶୃଳ କପିଳାସ ଶିଖରରେ
ମାଣି ନୀଳ ଅଞ୍ଜନ ନବ ଯଉବନା ରୂପସୀ ନୟନ କଣେ ।
ଅଛି ମେଘାସନ ଶିରେ ମୟୁର ନୃତ୍ୟ ଦେଖିବୁ ଭଗବାନ
ବୁଲି ବାଘଚଳ ଶିରେ ବାରଣ ଯେସନ ଶୁଣିବୁ 'ବୁଲ୍'ର ଗାନ ।
ଅଛି ପ୍ରଧାନ ପାଟରେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ଫାଟକ ଦେଖିବୁ ଗୁରୁ
ଦେଖୁ ଲମ୍ବାଇ ଅନ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ରୁ ସ୍ୱରଗ ତୋରଣ ଦ୍ୱାରୁ ।
ଅଛି ବିଜୁଳି ଛଟରେ ଗନ୍ଧମାଦନ ଦିଶୁଥିବ ଛକ ଛକ
ଛନ- ଛନନୟନା କେ କାନନକଣୋରୀ ହୃଦୟେ ପୂରାଇ ଦକ ।
ଘାତ- କୋଣର୍ଷ ବ୍ୟାଘ୍ର ହୃଦେ ଭୟ ଭରି ଘଡ଼ଘଡ଼ ଗରଜନେ
କସି- ଯାଉଥିବୁ ଝଟେ ବଡ଼ମୂଳଘାଟି କାମରୂପ ଦରଶନେ ।
ତର୍ଷି କନ୍ୟାରୂପସୀ ହୋଇ ହସାହସି ଖେଳୁଥିବେ ଲତାଦୋଳି
ବସି ମଣିଭଦ୍ରାର ତୁଙ୍ଗେ ଦେଖିବୁ ଗୁମ୍ଫାଉଜ୍ଜ୍ୱଳୀ ତୋଳି ।
ଅଛି ଅଳକା ମୁକୁରେ ଦେଖାଯାଉଥିବ ବଳାକାମାଳାର ଛାଇ
ଦେଖି ମାଲ୍‌ଟିଭର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁକ ଆଦମ ଉଠିବେ ଗାଇ ।
ଅଛି ଧାମସା ମୁହାଣେ ଭୈରବ ଗାନେ ଦେବୁ ବିପ୍ଳବ କହି
ଦେଖି ତୁଙ୍ଗ ଲଙ୍ଘି ସୁଦୂର ଶଇଳ ତୁଙ୍ଗ ଯେ ପିବେ ତହିଁ ।
ଅଛି ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗାର ତନ୍ଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିବ ଶୁଣି ତୋ ଚମକ ନାଦ
ଦେଖୁ କୁହୁଡ଼ିର ରୁ ମନ୍ଦର ହେବ ହୃଦେ ଭରି ଅବସାଦ ।
ନାଳ ସାଗରେ ସୁନୀଳ ବିତାନ ହୋଇ ରୁ ଝୁଲାଇବୁ ମୋତିମାଳା
ଘରେ ଆକାଶୁଁ ସାଗରେ ନାଚି ଯାଉଥିବ ଚମକ ବିଜୁଳିବାଳା ।

ଡାକି ଉଧାର ସ୍ରୋତକ ଚନ୍ଦରେ ଖାରବେଳ ଗୌରବ ସ୍ମୃତି
କ୍ଷଣେ ଉଦୟଗିରିର କାନନେ ଭ୍ରମିବୁ ଅକାଶରୁ ଅବତରି ।
ଅଛି ଘୁମୁସର ଗିରିବନେ ଅସିଥିବୁ ବଢ଼ାଇ ବଜାଇ ତୁରୀ
ମହା- ଜଳ ସବତାର ଜବତା ପ୍ରବାହେ ହୃଦୟ ଉଠିବ ପୂରି ।
କ୍ଷଣେ ସୁପ୍ତ ଚୁଡ଼ ଖୋଲେ ଲାଗିବ ତୋ ମୁକ୍ତ ଜଳଲା ଖେଳ
ଯବା ନିର୍ମଳ ଝର ପବନେ ଭ୍ରମି ଗଡ଼ ଯାଉଥିବ ବେଳ ।
କବା ତପ୍ତ ପାଣିକ କୁଣ୍ଡ ଲାଇ ଦେବୁ ବନେ ଜନେ ତାର ପଣି
ଯବା ଉଁଉଗଡ଼ ଶିରେ ଦର୍ଶନକ ତୁ ଝରୁଥିବୁ କସ ବସି ।
ମାତ୍ର ଜଳଙ୍ଗ ଘାଟି ଗଞ୍ଜାମ ମାଟି ଅଜବ ଦ୍ୟୁତି ଜବ
ହୋଇ ସରସ ଜବ ତୁ ଜବତାର ଧାରେ ଧାରେ ପିବୁ ଦେହି ଦ୍ରବ ।
ଅଛି ମହେନ୍ଦ୍ର ଶିର ମସୃଣ କରି ଚଳ ମେଘ ଘରଷଣେ
ଦେବୁ ମିଶାଇ ଗଗନ ବନଟେର ସାନ୍ଦ୍ର ଘନ ଘନ ବରଷଣେ ।
ଶତ- ଶୃଙ୍ଗିତ ହୋଇ ତୁଙ୍ଗ ଚୂଳେ ମିଶିଯାଇଥିବୁ ନଭେ
ସତେ ମରକତମୟ ସ୍ୱର୍ଗ ସୋପାନ ଲମ୍ବିତ ଗଉରବେ ।
ଅଛି ଡୁଡୁମା ଉପରେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଇ ତ ଛୁଥିବୁ ବାଦଧାରା
ନବ ମୁଗ୍ଧା ଗାଦ୍ବା ବାଳିକା ଗଣିବ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଗୃହକମଳା ।
ଅଛି.. ସୀମାଚଳ ମେଘ ଧାଇଁ ଯାଉଥିବ ହିମାଚଳ ପାଦ ତଳେ
ମେଘ- ଦୂତ ଗୀତ ଅଛି ଗୁଞ୍ଜରୁଥିବ ତରୁଣ ତରୁଣୀ ଦଳେ ।
ଅଛି ଗୁନ୍ଥୁଥିବ କେ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ଲାଗି ବନମଲ୍ଲିକା ମାଳା
ଯବା କଦମ୍ବରେଣୁ ବୁଣୁଥିବ ଶେଯେ ମିଳନ ଅକୁଳା ବାଳା ।
ନବ ସଉଧଶିଖରେ ନବୀନ ନବୀନା ହୃଦୟେ ହୃଦୟ ବାଇ
କବେ ଭାଗ୍ୟର ଗ୍ରାସେ ବନ୍ୟାରେ ଭସେ ମରଣର ମୁଖେ ଗୃହି ।
କବେ ଅଶ୍ରୁ ଅକୁଳା ଅଭାଗିନୀ ହାୟ କ୍ଷୁଧାରେ ଉଦର ଜଳେ
ଧ୍ରାଣେ ଜାଗେ ନାହିଁ ଛଳେ ପ୍ରୀତି ଅଙ୍କୁର ନବ ଅମୃତ ଜଳେ ।
କାହିଁ ଜନମର ନବ ଅନନ୍ଦ କାହିଁ ମରଣ ଅଶ୍ରୁଜଳ
କାହିଁ ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଚିତ୍କାର କାହିଁ ପ୍ରୀତି ଗୁଞ୍ଜନ ସ୍ୱର ।
କାହିଁ ରଣ ତାଣ୍ଡବ କାହିଁ ଉତ୍ସବ କାହିଁ ସଭ୍ୟ ପ୍ରଶସ୍ତ
କାହିଁ ଜଞ୍ଜାଳ ଘୋର କୋଳାହଳ କାହିଁ ବଳୟ ବା ପରଳୟ ।

କାହିଁ   କେତେ କେତେ କଥା ଘଟି ଯାଉଥିବ ମୋର ଏ ଜୀବନ ପଥେ
ମୁହିଁ   ହଜାଇ ନିଜରେ ଭାବର ଗହଳେ ବସିଛୁ ବାଗ୍ଧା ବନେ ।
କେତେ   ରୂପେ ଅସିଥିବୁ ବର୍ଷରେ କାହିଁ ମନ ମୋର ଛନ ଛନ
ମୋତେ   ନିର୍ଜନ ବନେ ବଦ୍ଲବଣୀ ଗୋ ଦେଇଅଛୁ ଦରଶନ ।
ତୋଳ   ବିପ୍ଳବ ଘୋର ନିଦାଘ ସଇଚ୍ଛେ ସବୁଜ କରିଚୁ ଧସ
ଅଙ୍କ   ଝଡ଼ ନିଃଶ୍ୱାସେ ଝର ଝର ପତ୍ରେ ଛଳବିନ୍ଦୁଳ ତସ ।
ଅଙ୍କ   ନୀର ଧାରେ ଧାରେ ରତନ ବୁନ୍ଦି ବିଜୁଳି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦାନ
ଖୁଲେ   ବର୍ଷାମୁଖର କାନନ ଦେବୀର ହୃଦୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଗାନ ।
ନାହିଁ   ଝାଙ୍କି ରୌଦ୍ର ଦାବାନଳ କ୍ରୂରନୟନ ଅତ୍ୟାଗ୍ନର
ଝରେ   ପରିପୂର୍ଣ୍ଣିତା ଅମୃତଧ୍ୟାସ ଚଉପାଶେ ଧାର ଧାର ।
କେତେ   ଅସିଚୁ ଅସିବୁ ବର୍ଣ୍ଣାରେ ମୋର ଅନ୍ତରେ ଦେବ ବଳି
ଏଇ   ବାଗ୍ଧା କୂଳରୁ ହୃଦେ ହୃଦେ ଖେଳା ମୋର ଲେଖନୀର ସ୍ୱର ।

କୋଟି ତରୁଣର ମନ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଯେବେ ଝରେ କି ବାଗ୍ମୀ ଝର ?
ହୃଦ ଆବେଗ ଯେନ କି ମେଘ ବର୍ଷଇ ଝର ଝର ଝର ଝର ?
ପ୍ରାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ଯେନ କି ଉଚ୍ଛଳେ ବଜ୍ରାଳି ନବ ଅମ୍ବୁଦେ ଅଜି ?
ଯୋଗ ଆଶାରଶ୍ମି ଅବା ଝଲସେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଉଦ୍ୟାନ ସାଜି ?
ଅଜି ଯବନୀ ଆକାଶେ ତରୁଣ ପ୍ରକାଶେ ଶବଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ଦାସ୍ୟ ପଲ୍ଲୀ ଜନନୀ ବଦନେ ବେଦନା କେସନେ ତୋଳିଛ ଘର ?

ଦେଶେ ଦୀନ କଙ୍କାଳ ମାଟିର କୀଟାଣୁ ଅଭିବର ଚିର ସାଥୀ
ଘୋର ଭାଗ୍ୟ ଦୁଆରେ ଭିକ୍ଷା ମାଗଇ ସକରୁଣ କର ପାତି ।
ନତ ଦୁଃଖ ଭରଇ ଅଭିଷେକ ତାରେ ନୟନ ତୀର୍ଥ ଜଳେ
ଚିର ହାହାକାର ପଡ଼େ ଗୁହାରିଆ ସେଥି ଆଶାଜ୍ୟୁ କୃଷକ ବତ୍ରେ ।
ତହିଁ ଅଳସ୍ୟେ ଅଳସ୍ୟେ ରଚିତ ଅନାଥ ରୋଗର ଅତିଥିଶାଳା
ଶିରେ ଅଜ୍ଞାନତାର ମୁକୁଟ ଚୂଡ଼ରେ କୁସଂସ୍କାରର ମାଳା ।
ଶାସେ କୃଷକ ନୃପତି ଦୈନ୍ୟ ରଇଛି ବିଷାଦ ସିଂହାସନେ
ଦୃଢ଼େ ମୂଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଦୁର୍ଗ ରଚି ସେ ନିରାଶ ବଉଦ ତମେ ।
ନିତି ଶୀତଳ ପଲ୍ଲଭ ସୁଶୋଭି ପତ୍ତଙ୍ଗ ଭୂମିରେ ଅଶୋକ ସମ
ଗୃହ୍ନ ଟଳଇ ଭୂପତି ସ୍ୟନ୍ଦନ ଝଟ ଗମନେ ଘୋଟକ ସମ ।
ଭ୍ରମେ ଶସ୍ୟ କେଦାର ଉଦ୍ୟାନେ ଦେବେ ମଇ ମନୋହର ଯାତନା
କେବେ ଧନୀ ସୀମନ୍ତେ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ସେଇ ଚରଣି ଦୂଲେଇ ଆଣେ ।
ନିତି ଲଭଇ ପଞ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ରର ସାଜାଣି
ଘୋର ରୌଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଲୁଣ୍ଠକ ରାଜାର ଗର୍ଜର ବନ୍ଧୁ ପ୍ରୀତି ।

ଧଏ	ମଣକେ ଦଡକେ ଉଦାର ଦେହର ଇଚ୍ଛା ଯେତେକ ଛନ୍ଦ
ତାର	ସ୍ୱଜକୋଷେ ଖାଲି ପୂର୍ଣ୍ଣ କରଇ ସ୍ୱେଦର ରତନ ଗାଢ଼ ।
ନଘା	ବଦ୍ରୋହିଣୀ କି ବାନ୍ଧି ପକାଏ ଆନନ୍ଦକଣ୍ଠେ ଅକାତରେ
ଧଏ	ପର୍ବତ ବୁକୁ ଫଟାଇ ଅଭ୍ରେ ଉଠିଲେ ଗର୍ବଭରେ ।
ତାର	ଅସ୍ତ୍ର ଯାଙ୍କ ତାଙ୍କ ମୁଖେ ଯା ଡରଇ ପୃଥ୍ୱୀ ଦେବୀ
ଘରେ	ଦାନେ ଧରଣୀ ବେଶ ନିର୍ମଳ ନ ଥିଲେ ପଦେ ସେବ ।
ଦାମୀ	ମସ୍ତକ ଘଷନ ଜମିଦାରେ ଦଏ ବୁକୁର ରକ୍ତ କାଢ଼ି
ଧଏ	ସାନ୍ଧ୍ର ଥାଲେ ବୁଦସିନ୍ଧୁ ନଗାଡ଼ ନମ୍ନନନ୍ଦୁ ତାଳ ।
ପୋଷେ	ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ନର୍ତ୍ତିଲ ବିଶ୍ୱ ଈଶ୍ୱର ସମ ସେହୁ
ଦୋଟି	ବଠୋର ଦର୍ପେ ଧର୍ମବନ୍ଧୁ ନଗାଡ଼ କ୍ଲାନ୍ତ ଦେହୁଁ ।

ଅଳି	ମୁକ୍ତ ଅରୁଣ ଉଦିତ ଆକାଶେ ଜାଗଇ ତରୁଣ ମନ
ଘୋର	ଅଜ୍ଞାନତାର ସମାଧି ଲଭିବେ ବ୍ୟାଧିର ହୋଇବେ ଯମ ।
ଅଙ୍କି	ସାଧିବେ ଅଦ୍ଭୁତ ମହତ କର୍ମ ମହା ଉତ୍ସାହେ ମାତି
କୁଦେ	କୁଦେ ଉଠି ଦେବେ ବୀର ଗୌରବ ଗର୍ବି ଜାଗିବ ଜାତି ।
ସୂନା	ଫଳାଇବେ ବଳେ ଗରବ ଶବଦ ନ ରହିବ ଦେଶେ ଆଉ
ଧର	ସମବାୟୁ ଶାନ୍ତି ସାମ୍ୟ ପୀରତି ପିଦ ଦୁବୁଦଶା ଯାଉ ।
ଜାଗ	ଜାଗରେ ତରୁଣ ନାଶିବ ଶୋଷଣ ମୁକ୍ତିର ଜାରସାଧ
ଅଳି	ବାଗ୍ରା କଣ୍ଠେ ମୁକ୍ତିର ଦୃଶ୍ୟ ସଘନେ ଉଠଇ ଡାକି ।
ତାର	ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁରେ ଝଟକ ଉଠଇ ଆଗାମୀ ଯୁଗର ଛବି
ନେତା	ବିଶ୍ୱବିଜୟୀ ନିଃସ୍ୱତାଜୟୀ ଦେଶର ଶିଳ୍ପୀ ଦବି ।
ଗୃପୀ	ଉଲ୍ଲାସ ହାସେ ମଙ୍ଗଳ ପଢ଼ଇ ବୋଉ ବଇଶାଖୀ ଝଡ
ମୀର	ଦୃଷ୍ଟିଭେଦୀ ନାଦେ ପାଇକ ପାଦୁକେ ଦବ ଦବ ଯାଏ ଧଡ଼ ।
ଦୃନ	ବୋଇତେ ସଓଦାଗର ସର୍ଜିବେ ଡୁବଇ ସାଗର ଢେଉ
ନାନା	ଅପ୍ସେ ଜନନେତା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରଇ ଶୂନ୍ୟ ଲାଗିଛୁ ଭୋଗ ।
ନାଧିଁ	ରୋଗୀ ଅବା ମହା ଭୋଗୀ କଣ୍ଠେ ଏଥି ବସି ବନ୍ଧବାର ଶ୍ଲୋକ
ମଣେ	କର୍ମ ଧରମ କର୍ମ ପରମ ଈଶ୍ୱର ବାହୁଁ ବୋଲ ?

ମହା   କରମେ ତୃପ୍ତି କରମେ ମୁକ୍ତି କରମେ ସର୍ବ ବଳ
ଜାତି   ସାଧନା ସଦନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବଦନେ ଦବୀ ଝଟକ ଝଳ ।
ସେଇ   ଜାତି ପନ୍ଥୁଅର କଣ୍ଠ ଜୁଆର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ତଳେ
ଘୋର   ବାଗ୍ମା ସଲିଳ ଲମ୍ଫନେ ଘନ ଘନ ଗର୍ଜନେ ଚଳେ ।
ଆଜି   ବୀରଭୂବେ ମାତି ଫୁଲ୍ଲଉଠେ ଛାତି ମିଶେ ସେଇ ପଠୁଅରେ
ହୁଏ   କବ ମୁହିଁ ସେହି ଅଗାମୀ ଯୁଗର ଯୁବକ ରକ୍ତ ଧାରେ ।
ବସେ   ମହାବୀର ହୁନ୍ଦେ ଦୁନ୍ଦୁଭେସ୍ୱ ନାଦେ ବୀରନାରୀ ଜାଗରଣେ
ନବ   କିଶୋର ଦୀପ୍ତ ଉତ୍ସାହେ ଅବା ସକଳ ସ୍ୱାଧୀନ ମନେ ।
ଚଳେ   ବାଗ୍ମା ସଲିଳ ପଠୁଅରେ ଆଜି ହେମ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଇ
ଚଳେ   ନାଚି ନାଚି ବୀର ପନ୍ଥୁଅରେ ମୁହିଁ ଅଗାମୀ ଯୁଗରେ କାହିଁ ।

ଆଜି ଝର ଝର ଝର ବନ ମରମର ବାତ୍ ଝରେ ଅବିରତ
ଘୋର ଘନ ଅନ୍ଧାରରେ ବାତ୍ ଧୁଏନାହିଁ ବନ ବଲ୍ ପରବତ ।
ରୌଦ୍ର ବଜାଣି ହ୍ଲାଦନ୍ତୁ ଲଭେ ପଶୁଜନ୍ତୁ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ପଳାଏ ଡରେ
ମଷୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ଝରଇ ଶୀତେ ବାନ୍ଧଇ ଉଲ୍କା ଉଲ୍କି କରେ ।
ଦଳ ଅଞ୍ଜନ କଳା ଖଞ୍ଜନ ଠେକ ଗଞ୍ଜନ ହେଲ୍ସ ବୋଲି
ଢୋଲେ ବଜାଯ୍ସୁ ବଜୁଳି ପତାକା ଅଭେଦ୍ୟ ଗୀତ ଭେକ ସ୍ୱରେ ବୋଲି ।
ଖାଲି ଗଡ଼ଜାତ ରାଜଶାସନ ନମୁନା ପାଶେ ସେ ପିବାରୁ ହ୍ୱାଡ଼
ଚଳେ ମହାରଣେ ଅବା ଦାନବୀ ବକ୍ର ରବେ ଆଜି ରେରେକାର ।

ଘଟଣ ବଜୁଳି ଝମକେ ଲଟକ୍ଷ ବୃଣୀର ଖୁଣ୍ଟୀ ମନ୍ଦିର ଶୂନ
ବେଠେ ଦେଇ ସେଠି ପିଠେ ନଇଁଲାଣି ଝରେ କଙ୍କାଳ ଲୁହ ଧାର ।
ଗଣ୍ଡି ଖଜଣା ଟିକସ ଗଞ୍ଜଣା କ୍ଲେଶ ସହି ଜୀବନର ରସ
ଶୁଖି ଯାଇଅଛି ଚିର ମୁଖରେ କାହାର ନ ଦିଶଇ ଟିକେ ହସ ।
ଶୂଳ ହାତୀଖେଦା ଆଜି ଖେଦ କଥା ମନେ ? ଭେକ ଉପାସକୁ ଡର ?
ଲାଠି ଠେଙ୍ଗୁଣି ଓହ୍ଲା ଗାଳିଖାଇ ଦନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ କରେ ଜଡ଼ ?
ଏଠେ ଧାଙ୍ଗାର ହୁକୁମ ନ କଲେ ତାଲିମ ବାଜିବ ଗୋଇଠା ବଧା
ଢେଣେ ମାଦଳ ବାଜିବ ବେଦନ ଶୁଭିବ ନାହିଁ ପିଠେ ହେବ ସିଧା ।
ଅବା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି କେଉଁ ଅପରାଧେ ଓପାଡ଼ ଦେବେରେ ଦାଢ଼ି
ମୁଖ ରକ୍ତ ସିନାନ ଲହୁଧାରମାନ ଗଡ଼ୁଥିବ ଆଖି ତାଡ଼ି ।
ଢାଲେ ଚଢ଼ାଇ ଏଣେ ସେ ମୂଳ କାଟିଦେବେ ହସି ମାରୁଥିବେ ତାଳି
ନାଗ' ଆଗେ ଛାଡ଼ିଦେବେ ବାଘ ଯନ୍ତ୍ର ଲାଗେ ଦେଖିବେ ମଉଜ ଭାରି !

କାନ୍‌— ଝୁଠା ଫୁସୁ ଫୁସୁ କଥା ପଦକରେ ଉଡ଼ିବ ଚୂଲ ଗୂଲ
ଡୋର ଗୁହାରି ଯେତେକ ହୋଇବ ପାତକ ଝୁରିବ ଲୋତକ ଧାର ।
ଘୋର କୁମ୍ଭୀର ନଈ ପହଁରିବା ଡୋର ଜୀବନ କାଟିବା ସେଠି
ଡୋର ମରମେ ମରମେ ମୁନା ବିନ୍ଧିଦେବେ ତଳେ ଉଣା ହେଲେ ଭେଟି ।

ଅଛି ଅମୀର ହେଲେ ବି ଫକୀର ହେବାର କାଲକି ଥାଏରେ ଡର
ଥରେ ଆଖି ପଡ଼ିଗଲେ ବାଙ୍ଗା ରହିବ କି ଉଡ଼ିକ ପତନ ସୂର ।
ଠିଆ ହୋଇ ଯୋଡ଼ି କରୁ ପ୍ରଣାମ ନଇଁ କୁ ତେଇଁ ମଲ୍ଲ ବୋଲି ଭଜ
ବେତ ଖେଳିବ ପିଠିରେ ଚମଡ଼ା ଫଟାଇ ଧାର ଧାର ଲହୁ ଲୁଭ ।

ତହିଁ ରାଜା ବାହାଘର ମାଗଣେ ପଡ଼ିଇ ବନ୍ଦୀ ଅବଳା ଖଣ୍ଡୁ
ଝରେ ପ୍ରଳୟ ଅନଳ ତରଳ ପ୍ରବାହ ଦୁଃଖିନୀ ଆଖି ଡହୁ ।
ଏହି ମଦପିଆ କାନଭୂତା ଲଭେ ବେଶୀ ବନ୍ଧୁଟରୁ ସନମାନ
ତହିଁ ଅବଗୁର ସାଥେ ବଂଶଗୁର କରେ ଷ୍ଟୁତି ଯଶ ଗୀତ ଗାନ ।

ତହିଁ ଖଚୁଆ ମିଛୁଆ ସମୁଦା ସମୁଦ୍ର ଠକର ରେଶମୀ ଠେକା
ତହିଁ ଉଡ଼ାଡେଲ ଆଉ ମେଣ୍ଢାବାଳ କି ଗୁଲିଆ ଦଲାଲୀ ଏକା ?
ତହିଁ ଖୋସାମଦିଆ ଯେ ବଡ଼ ପାହିଆରେ ଝାହିଆ ମାହାତ ଶିରେ
ତହିଁ ସଜ୍ଜିତ ବିଭୂତି ଶ୍ୱାନ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ବେଶ୍ୟା ଓ ନଶା ଗେରେ !

ତହିଁ ସତ୍ୟ ଝୁଲଇ ଫାଶିକାଠେ ହାସ୍ୟ-ପୁଣ୍ୟ କଏଦୀ ଘରେ
ନ୍ୟାୟ ବନ୍ଧେ ମାରଇ ଛୁରିକା ଅର୍ଥ ସଫଳ ଗର୍ବ ଭରେ ।
ତହିଁ ବେଗ ଶୋକ ବେଦନ ବନ୍ଧୁ ଲୁହର ଲହୁ ସାଥେ ମିଳେ ମନ
ତହିଁ ପ୍ରତିଭାରେ ମାରେ ଗୁବୁକ ଅଭାବ ଜଳଇ ଜୀବନ ବନ ।

ତହିଁ ହରୁତା ମନ୍ତ୍ରୀ କାପୁରୁଷ ଦୂତ ଦୁର୍ବଳତା ସେ ଗୁରୁ
ତହିଁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରେୟସୀ କନ୍ଦର୍ପ ସୁହୃଦ ଜୁହାର କର ହେ ଦୁରୁ ।
ତହିଁ ନାଶନ ଶାସନ ଶୋଷଣ ଭୂଷଣ ମଉଜ କଷଣ ଦେବା
ତହିଁ ରାଜୁତିର କାମ ରକ୍ତ ଚିପୁଡ଼ି କର ଟାଣିଟୁଣି ନେବା ।

ଚଳେ ବାଗ୍ରା ବ୍ୟଗ୍ରେ ଅଗ୍ରେ ଦଣ୍ଡେରେ ଦୁର୍ମ୍ମଦ ପଠୁଆର
କଳେ ରକ୍ତେ ରକ୍ତେ ମୁକ୍ତି ତଡ଼ିତ ନ ଡରେ ଝଞ୍ଜାମାଡ଼ ।

ସେଇ ଅନାବୀ ରାଜ ଲୁହା ଶୃଙ୍ଖଳ ଭଜ ପଡ଼ିଶରେ ଆଜ
ପ୍ରଜା ମୁକ୍ତିର ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଜୟ ଓଁଶ୍ରୀମ ଉଠେ ବାଜ ।
ଏଇ ମଙ୍ଗଳ 'ଅଙ୍କ' ଜାତି ଅନ୍ତରେ ସୁନା ଅକ୍ଷରେ ଲେଖା
ହସି ଆସେ ଉଲ୍ଲାସେ ଜାତୀୟ ଆକାଶେ ଉଦୟ ରଶ୍ମି ରେଖା ।
ଆଜି ଦ'କୋଟି ଜନନୀ ବଣାଲୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗର୍ବେ ଫୁଲ୍ଲଏ ଛାତି
ଏତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରେ ରେ ଏକଜ୍ଞ ଅଙ୍ଗ ସ୍ୱସ୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ।
ଆଜେ ଦ'କୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପୂତ ଅତୀତ ଅମର ପନ୍ଥେ
ଆଗେ ପ୍ରଗତିର ମହା ଇତିହାସ ଆଜି କଲନାବାଣୀ ରଚେ ।
ଆସୁ ବନ୍ୟା ବାତ୍ୟା ବଜ୍ର ବିପଦ ପଡ଼ିବୁରେ ନାହିଁ ନଇଁ
ଜାତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ତଳେ ଆଘାତଲେ ଉଠ ଶିର ଚମ୍ପିବ ମହୀ ।
ଧନ ପ୍ରାଣ ସମ୍ମାନ ସବୁ ବଳିଦେବୁ ଅସିଲେ ଜାତିର ଡାକ
ଆମେ ଲଙ୍ଘିବୁ ଗିରି କାନନ ସାଗର ଅତଳ ଦୁର୍ବିପାକ ।
ଆମେ ଭାରତମାତାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ଅଗ୍ରେ ଢାଳିବୁ ପ୍ରାଣ
ଆମେ ନୋହୁରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ସମରେ ବୁଦ୍‌ ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ବାଣ ।
ଆମେ ଅଗ୍ରେ ଗାନେ ଏକତା ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଚାରିବୁ ଏଇ ଦେଶେ
ଆମେ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ଓ ପାକିସ୍ଥାନକୁ ମିଶାଇ ଦେବୁରେ ଶେଷେ ।
ଧନେ ଶୌର୍ଯ୍ୟେ ବୀର୍ଯ୍ୟେ ଭାରତମାତାର ମୁକୁଟ ହେବ ମୋ ଜାତି
ଛବି ଶିଳ୍ପୀ ଦେଶର ବିଶ୍ୱ ଦୁଆରେ ଗୁଲବେରେ ଠେଲ ଛାତି ।
ଆମେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମର ଦୀକ୍ଷାରେ ସାବ ବିଶ୍ୱ କରିବୁ ବଶ
ଆମେ ନୋହୁଁରେ ନାଃସ୍ୱ ନଷ୍ଟିଳ ବିଶ୍ୱଜାତି ନର୍ଯ୍ୟାସ ରସ ।
ଆମେ ଦ'କୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଦୁଇଣ କୋଟିର ପୁଷ୍ଟ ଫସଲ ଆମେ
ନେବା ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପଥେ ବିଶ୍ୱଜନନୀ ଅମର ମହତ ଧାମେ ।

୯

ଝଙ୍କୁ ଦୁମୁଦୁମାସ୍ମିତ ଦୁନ୍ଦୁଭିନାଦେ ବାଗ୍ମୀ ପ୍ରପାତ ଝରେ
କେଉଁ ଚିର ଖୋଲେ ଖୋଲେ ଦ୍ରୁମଲତାବୃତ ଖେଳଁ ବନଭୂମି ପରେ ?
ଅବା ସବୁଜ ରୂପସୀ ଖୋଷା ଫିଟି ଖସି ଲମ୍ବିତ ଢେର କେଶ
ଗିରି— ଶେଷ ସମତଳ ପ୍ରାନ୍ତରେ ତରତରେ ଗଲାବେଳେ ଖେଳ ।
ବନ— ଦେବୀ ଶ୍ୟାମ କରେ ଫୁଲ ତୁଳି ଧରି ଚିତ୍ର ଆଙ୍କଇ ଯାଅ
ହାୟ ଦୂର ବଣ ତଳେ ଦପ ଦପ ଜଳେ ମାଟିଆ ବୁଲୁଛ ନିଆଁ ।
କାହିଁ ହୋଇବ ଶାନ୍ତ ଦେଖି ଏ କାନ୍ତ ଉତ୍ପାତ ଲଜ୍ଜା ଖାଲି
କରି ହୃଦୟ, ସୃଜନ ନରକ ନଗ୍ନ ଲହ୍ରେ ଖେଳ ନୂଆଖାଲି ।
ତେଣେ ଲହୁରେ ପହଁରେ କାଶ୍ମୀର, ଉଠେ ରକ୍ତ ଲୋତକେ ଭାସି
ଆଜି ଦୁଃଖିନୀ ଦେଶ-ଜନନୀ ଜାଗଇ ବିଦେଶୀ ହାସ୍ୟରାଶି !
ହାୟ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ବେନି ଭାଇ ଜନନୀର ବେନି ହାତ
ହାୟ ବେନି ହାତ କାଟି କେସନ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତଜନନୀ ମାଥ ?
ହାୟ ମଥା କଟିଗଲେ ବେନିହାତ କାହିଁ ମୁଦାର ହୋଇବ ଦେହ
ସେଇ ମୁଦାର ଉପରେ ଚିତାନଳ ହୋଇ ଜଳିବ ବିଦେଶୀ ସ୍ନେହ !

କେତେ ଆଶା ଜାଗେ ମନେ ଭାରତ ହୋଇବ ବିଶ୍ୱମୁକୁଟମଣି
ସେଯେ ଥିଲା ଚିର ଧରାଧନ ଭଣ୍ଡାର ଜ୍ଞାନ କାଞ୍ଚନ ଖଣି ।
ସବୁ ଥିଲା ତାର ସବୁ ହେବ ଭାଇ ଭାଇ ମିଳାଇଲେ ସ୍ନେହେ ହାତ
ଆମେ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଏକା ନାହିଁ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡରେ ଜାତ
ଆମେ ଭାରତ କଳ୍ପଲତା ବୃନ୍ତର ଦୁଇଟି ଅମର କଢ଼ି
ଆମେ ଫୁଟିବା ଦେଶର ପ୍ରେମ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ସୁଗନ୍ଧ ଶିଖିରେ ଦହି ।

ସଦ କାଟିବା ବୃନ୍ତ ବୃନ୍ତ ଟୋକଟେ ଝାଉଁଳି ହୋଇବା ମାଟି
ଅର ଧଡ଼ ଶୋଷଣର ପାଷାଣ ଦେହରେ ବେନର ଜୀବନ ବାଟି ।
ଏଥି ରହିବେ ହିନ୍ଦୁ ଶିଖ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ ରହିବେ ମୁସଲମାନ
କଏ ଭାରତମାତାର ମୁଖ ହାତ ପାଦ କଏ ନାକ ଆଖି କାନ ।
ଏକ ବିନା କେବେ ମୋର ଜଗତ ଜନନୀ ସ୍ୱଦେଶୀ ହେବେ ନାହିଁ
ଏକେ ଲୋପ କର ଆନ ହେବ ଦୁର୍ବଳ ପରାଧୀନ ଶେଷେ ଭାଇ !
ଆଜ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ରଖିବା ବୁକୁର ଅର୍ଘ୍ୟ ଢାଳି
କରୁ ଚାଳିଶ କୋଟିର ମାଆ ବନ୍ଦନା ହୃଦୟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ।
"ଚିର ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବାସୀ"
ଗାଅ ବାଗସ୍ଥ ବଇରୀ ଚରଣର ଧୂଳି ମୋ ଦେଶେ ନ ପଡ଼ୁ ଆସି ।
ରଖ ଚାଳିଶ କୋଟିର ଆଖି ଭାରତର ମୁକ୍ତ କେତନ ପରେ
ତାର ସମ୍ମାନ ଲାଗି ଦଳିବେ ବଇରୀ ବଜ୍ର ଚରଣ ତଳେ ।
ଯେତେ ସ୍ୱାର୍ଥକଳଙ୍କ ଭେଦନୀତି ଯେତେ ଧିକ୍କାର କରି ପଦେ
ତୋର ଜଳଧାର ସମ ଲମ୍ଫ ଦେବେ ସେ ସଂଗ୍ରାମେ ପଦେ ପଦେ ।
କଣି ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ତୋ ଯଶର କେତନ ଉଡ଼ୁଥାଉ ଫର ଫର
ମହା ମୁକ୍ତିର ଗୀତେ ଭାରତ ଚିତ୍ତ ଉଲ୍ଲାସ ସମ କର ।
ବସୁ ହୃଦୟେ ହୃଦୟେ ଜାଗତା ମୋହର ଉତ୍ସାହ ଦେବା ଲାଗି
"ଚିର ମୁକ୍ତ ଭାରତ ସନ୍ତାନ ଧରା ମୁକ୍ତିର ଅନୁରାଗୀ ।"

ଗାଅ ଗାଅ ରେ ବାଗସ୍ଥ ବରଷା ରୂପସୀ ହୃଦୟୁ ଉଠିବ ମାତି
ତାର ଲକ୍ଷ ଶବଦେ ମିଶାଇବ ସ୍ୱର ମିଳାଇ ଗୁଣ୍ଠିତ ଗୁଣ୍ଠ ।
ତଳ ତଳ ବନ୍ଧୁ ମୁଁ ହୋଇ ଚଳ ମେଘେ ବହିରିବ ନଭେ ନଭେ
ଆଉ ମିଶାଇଦେବ ମୋ ହୃଦୟର ଗୀତ ବିଶ୍ୱର ଜୟ ରବେ ।
ମେଘ ଗୁରୁ ଗରଜନେ ବିଶ୍ୱ ମରମେ ଭରିବ ସାମ୍ୟ ବାଣୀ
ଦେବ ବିଜୁଳି ଚମକେ ଚମକେ ଦେଖାଇ ବିଶ୍ୱମୋହନ ଠାଣି ।
ଖେଳ ହୃଦୟର ସ୍ନେହ ଢାଳିଦେଇ କେବେ ଗଢ଼ିବ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ
ତାର ବିବିଧ ରଙ୍ଗେ ଏକତାପତାକା ଟୋଳିବ ବିଶ୍ୱ ତନୁ ।

ହୃଦେ ହୃଦେ ପଶିପିବ ହୋଇ ଅଜି ମହା ମେଘ ମଲ୍ହାର ଗାନ
ଶିର ଧମନୀର ତଳେ ଲେଖିବ ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରର ମହାପ୍ଲାନ ।
ଧର ରକ୍ତେ ସତ୍ୟ ମୈତ୍ରୀ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପେ ମୁଁ କରିବ ବାସ
ଏଇ ଛାତି ପରେ ଆନ ନରରକ୍ତର ନାହିଁ ଘୋର ସଂଗ୍ରାମ ତ୍ରାସ ।
ମାଟି ପବନେ ପବନେ ମିଶି ଯା ମନ ମିଶି ଯା ଅରେ ପ୍ରାଣ
ହୃଦେ ହୃଦେ ପଶି ଗାଅ ନିଃଶ୍ୱାସ ରୂପେ ବିଶ୍ୱଜନୀନ ଗାନ ।
ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ରୂପେ ବାହାର ହେବ ସେ ଉଦ୍ଧାନ୍ତ୍ରଭୂଙ୍ଗର ବାଣୀ
ଯାର ଅନେକର ଲାଗି ଏତେର ହୃଦୟ ଦୁଃଖେ ହେଉଥରେ ହାଣି ।
ଦେହଗୁ ନୂତନ ବିଶ୍ୱ ନିର୍ମିଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏକ ମନେ ଏକ ପ୍ରାଣେ
ଆଜି ବାଗ୍ମୀ ଭୂଲର ଅଖ୍ୟାତ କବି ମୈତ୍ରୀ ସିନ୍ଧୁ ଗାନେ ।
ସମ— ବେଦନା ଲିପ୍ତ ହୃଦୟର ମୃଦୁ ଉଦାରତା ଦେଇ ମାଗି
ଅଜି ମୈତ୍ରୀ ବନ୍ଧୁ ବାଗ୍ମୀ ସକଳେ ମିଳାଇ ଦେ'ରେ ଅଗ୍ନି ।
ସେଇ ମୈତ୍ରୀକେ ବିକଶୁ ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ଲୀଳା ଶତଦଳ ଅଜି
ଧୋଇ ମିଥ୍ୟା ଦ୍ୱେଷ କାଳିମା ବିଶ୍ୱ ମୁକୁଟେ ଦିଅ ତା ସାଜି ।
ସେଇ ଶତଦଳ ବାସେ ହସୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦେଉ ଲଭୁ
ଲୋଟି ହୃଦୟ ଭ୍ରମର ଗୋଷ୍ଠରେ ସତ୍ୟ ଶାନ୍ତି ମୈତ୍ରୀ ଛନ୍ଦୁ ।

× × × ×

କାହିଁ କ୍ଷିପ୍ରଯାଉ ମନ କାକର ପଖଳା ସକାଳ ହେଲଣି ପରା
ରକ୍ତୁ ବାଗ୍ମୀ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପାଶେ ହାସ୍ୟ ହୃଦୟ ଦେଲଣି ଧରା ।
ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଯଣେ ଅବନୀ ଆକାଶ କୁଣ୍ଠେଏ ଖେଳଇ ମୁଦେ
ସତେ ମିଶିଯାଏ ମୁଁ କି ନବ ପ୍ରେମଭରା ଅମେଘ ଆକାଶ ହୃଦେ ?
ଯାହା ବୁଲବାର ଗୁହେଁ ବୁଲବୁଲ ଯାଏ ତାହା ପାଶେ ପୁଣି ପୁଣି
ଯହିଁ ଖସିବାକୁ ଗୁହେଁ ପଶି ପଶି ଯାଏ ମନ ତା'ର ଡାକ ଶୁଣି ?
ଯହିଁ ଅଖି ବୁଜିଥାଏ ହଜି ହଜି ଯାଏ ତାହାର ମରମ ତଳେ
ମନ ଖେଳେ କଲନାଦେ ମରାଳ ଯେସନ ଅସୀମ ସାଗର ଜଳେ !

ଏବେ   ଫସରଫାଟିଲ୍ଲ ଅକାଶେ ଫୁଟିଲ୍ଲ ସିନ୍ଦୁର ଟିକ୍କି ଟିକ୍କି
ଧୀରେ   ଶଭଲେ ବାଗ୍ରା ସଲଲେ ଉଜଳି ପାପ ଢେଢେ ବଢ଼ ଢଢ଼ ।
ଉଷା   ଅସିଲେ ସବୁଜ ଫସଲେ ଫସଲେ ସୁନେଇ ସୁନେଇ ବାଟ
ଉଷା   ଅସିଲେ ଶଭଳ ସାନୁ ଶିରେ ଶିରେ ଦୋଳାଇ ଖେଳାଇ ପାଟ ।
ଉଷା   ଅସିଲେ କାନନେ ପକ୍ଷୀ କଳସ୍ୱନେ ମଧୁର ମୁରଲୀ ବାଇ
ଉଷା   ଅସିଲେ ପରଙ୍ଗାପଲ୍ଲୀ ବଲ୍ଲୀ ମାନେ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ।
ଉଷା   ଅସିଲେ ବଉଦେ ବହୁ ସଉଦେ ରାଜଭେମା ପଡୂଆରେ
ମଖ—   ମଲ୍ଲଇଦେଲେ ସେ ବୁଲାଇ ସ୍ନେହିତ ତୁଳୀ ଚଉଦିଗ ଧାରେ ।
ଉଷା   ଅସିଲେ ନଗର କଲ୍ଲୋଳମାନେ ଝରାଇ କମଳ ରେଣୁ
ଚଉ—   ପାଶେ ବାଜିଗଲା ଢେଢେ ସ୍ୱରେ ଢେଢେ ଶଙ୍ଖ ବୀଣା ଓ ବେଣୁ ।
ସତେ   ଅସିଲେ ସୁନ୍ଦ୍ରି ପଢ଼ କନ୍ୟା କ ବେଶବନ୍ୟାରେ ଭାସି ?
ଖେଳେ   ଅଭଙ୍ଗାତ ଛୁଟୁ ହୃଦିତ ଗାତରେ ଘୋର ବତ୍ରୁପ-ରାଶି ।
ଢୋଟି   କହିତ ଲାଗି ଉଦାସୀନ ଭବ ଅସୀମ କ ସ୍ୱପ୍ନେ ସ୍ୱପ୍ନେ ?
ତାର   ବନାରସୀ ଶାଢ଼ୀ ଧଡ଼ି କ ଉଡ଼ିତ ପାନ ଜନ ଉପହାସେ ?
ଗତ   ଶୋଷିତ ଜନର ରକ୍ତେ ଅଧର ହୋଇଛି ଲୋହିତ ତାର
ଉଚ୍ଚେ   କୁଣ୍ଡଳେ କୁଣ୍ଡଳେ ଦୁଃଖର କାନା ଅନାହାର ଅବହାର ।
ଦଳ   ଅଞ୍ଜନଦେହା ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀ କେ ଅରଢା ପଲ୍ଲୀ ବଧୂ
ଅଧା   ନଶୀଥ ଉଷ୍ଣ କ ଅଙ୍ଗେ ଝରାଇ ତାରକାହାସ୍ୟ ମଧୁ ?
ନବ—   ଯଉବନା ଧରି କପେ କମଳ ଢେଉ ସେ ନମ୍ରନତା
ହାସ୍ୟ   ଉଷାର ଅଧରେ ନ ଫୁଟିଲା କଳେ ସନ୍ତାନୁଭୂତିର କଥା ।

ତବେ ଜୀର୍ଣ୍ଣବସନା ଅପମାନ ଲଭି ମିଶିଛ ଅନ୍ଧକାରେ ?
ହାୟ ଦୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଲା ଧରଣୀ କି ଲାଗି ଧନିକା ଗର୍ବସ୍ୱରେ !
ଉଷା ଅସି ଉଲ୍ଲାସେ ମୋର ଚଉପାଶେ ପଶିପାରିଲେନ ମନେ
ତହିଁ କୃଷକବଶୋଭି ମଳିନବସନା ଅଶ୍ରୁ ନୟନ କଣେ ।
ଦେଖି କ୍ଷିପ୍ରକଙ୍କାଳ ଛନକା ନୟନୁଁ ଝରଇ ରୁଧିର ଧାର
ମନେ ଜ୍ୱାଳେ ବେଦନାର ଗରଳ ଅନଳ ରୋଗଶୀର୍ଣ୍ଣା ହେ ବାଳା ।
କାହିଁ ଖାଦ୍ୟ ଅଭାବେ ଶିଶୁର ମାଂସ ଭକ୍ଷଇ ମାଆ ତାର
କାହିଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରଇ କଷଣ ନ ସହି ଜୀବନ ଭର ।
କୋଟି କୋଟି ଜୀବନର ଦୈନ୍ୟବାରତା ମର୍ମେ ମାରଇ ଶର
ହୃଦ ନଦୀ ଧାରେ ଆଜେ ଉଚ୍ଛୁଳ ପଡ଼ଇ ବିଷାଦବନ୍ୟାଜଳ ।
କାହିଁ ଧନବଳେ ବଳୀ ବୃଥା କରେ ଭଳି ଅମର ଭୋଗଇ ଅବା
ହାୟ ବେଦନା ମଳିନ କୋଟି କୋଟି ଜନ ମୁଖେ ନାହିଁ ଟିକେ ପ୍ରଭା ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷେ ବର୍ଷେ ଆଜି କ୍ଲାନ୍ତ ଧରଣୀ ତଥାପି ଯୁବ କଣା
ଶ୍ରମ ଅନ୍ତିମ ସମର ଗର୍ଜ୍ଜନେ ଶେଷ ବିଶ୍ୱବିନାଶୀ ଦିଶା !
ଅଜି ନରର ବୁଦ୍ଧି ଚତୁରତା ଦେଖି ମଣିଷ ଯାଇଛି ଡରି
ତାର ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଯୋଗେ କି ଆସଇ ଧରା ଦିନକାଳ ସରି ?
କାହିଁ, ସୁଖ କାହିଁ ଶରଣଣ ଧରଣୀ ବଦନ ଦିଶଇ ଫିକା
ରହି— ପାଶେ ଝରେ ଖାଲି ବିଷାଦ ଅଶ୍ରୁ ଅବା ଅବସାଦ ଶିଖା ।
ଅଛି ବିଶ୍ୱ-ଚେତନ ବାର୍ତ୍ତା ନିନାଦେ ହୃଦୟ ଉଠେ ମୋ ଥରି:
ଶତ ଅଭାବ ଦୁଃଖ ଶୈଳର ସାନୁ ଲଙ୍ଘି ଯାଉଛି ଝରି ।
ହୃଦେ ନିର୍ଝର ରସ ଝଙ୍କାର ହାସ ଖର ନିଃଶ୍ୱାସ ଝରେ
ଅଛି ଧରଣୀ ବସିଛି ଘୋର ବିପ୍ଳବ ଆଗ୍ନେୟଗିରି ପରେ ।
ଗିରି ଦୁର୍ବଳୀ ରୂପସୀ ବାର୍ତ୍ତା ଦେଖିବ ଯାଇଥିଲି ସୁଖ ମନେ
ହାୟ ଫେରିଲି ଲକ୍ଷେ ଚେତନ ବାର୍ତ୍ତା ଧରି ମୋ ହୃଦୟ କଣେ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ପଣ୍ଡା
ବାଲେଶ୍ୱର, ଜୟ ଉତ୍କଳ ପ୍ରେସରୁ ପ୍ରକାଶିତ ।
୧୯୪୮